

Suomen
OnlineTutkimus Oy
Tutkimusraportti

Suomen Unicef Kysely nuorille: Hyvän elämän ja arjen ainekset

13.2.2025

Vesa Kause

www.onlinetutkimus.fi

Sisällysluettelo

Sisällysluettelo	2
1. Johdanto	3
Tiivistelmä tuloksista	4
2. Vastajien taustatietoja	5
2.1. Ikä	5
2.2. Sukupuoli	5
2.3. Asuinpaikka	6
2.4. Missä käy koulua tai opiskelee	6
2.5. Mihin ryhmään kuuluu	7
3. Tulosten esittäminen	8
3.1. Kerro 1–3 asiaa, jotka ovat sinulle tärkeitä hyvän arjen ja elämän kannalta? Asia voi olla mikä vain, jonka juuri sinä koet tärkeäksi, jotta arkesi ja elämäsi on hyvää. .8	
3.2. Opiskelu ja oppiminen	10
3.2.1. Haluatko kertoa lisää tämän osion vastauksistasi?	10
3.3. Mielenterveys	13
3.3.1. Haluatko kertoa lisää tämän osion vastauksistasi?	13
3.4. Päihteet	15
3.4.1. Haluatko kertoa lisää tämän osion vastauksistasi?	15
3.5. Yhdenvertaisuus	17
3.5.1. Haluatko kertoa lisää tämän osion vastauksistasi?	18
3.6. Kiusaaminen, syrjintä ja väkivalta	20
3.6.1. Haluatko kertoa lisää tämän osion vastauksistasi?	20
3.7. Harrastaminen, vapaa-aika ja liikkuminen	22
3.7.1. Haluatko kertoa lisää tämän osion vastauksistasi?	22
3.8. Nuorten mahdollisuudet vaikuttaa	24
3.8.1. Haluatko kertoa lisää tämän osion vastauksistasi?	24
3.9. Ystävät ja läheiset aikuiset	26
3.9.1. Haluatko kertoa lisää tämän osion vastauksistasi?	26
3.10. Tulevaisuudenusko	28
3.10.1. Haluatko kertoa lisää tämän osion vastauksistasi?	28
3.11. Yhteenveto eri kategorioiden vastauksista	30
3.12. Yhteenveto kaikista väittämistä	31
3.13. Yhteenveto eri vastaajaryhmien vastauksista	32
3.14. Valitse listasta kolme (3) asiaa, jotka ovat mielestäsi nuorten suurimmat ongelmat elämässään tällä hetkellä.	33
3.14.1. Haluatko kertoa lisää valitsemistasi ongelmista?	34
3.15. Missä asioissa kotikunnassasi ja hyvinvointialueellasi päätöksiä tekevien aikuisten olisi erityisen tärkeää kuulla lasten ja nuorten näkemyksiä? Voit kertoa 1–3 asiaa	47
3.16. Onko vielä jotain, mitä haluaisit kertoa tai kommentoida kyselyyn liittyen?	49
4. Ristiintaulukoinnit	50
4.1. Sukupuolen mukaan	50
4.2. Asuinpaikan mukaan	54
4.3. Opintoasteen mukaan	58
4.4. Muut ryhmät	62

1. Johdanto

Suomen OnlineTutkimus Oy toteutti Suomen Unicefin toimeksiannosta 13-17 -vuotiaille nuorille suunnatun kyselyn, jonka aiheena oli ”hyvän elämän ja arjen ainekset”. Kyselyn avulla haluttiin selvittää, mitä nuorten mielestä tarvitaan, jotta heidän arkensa ja elämänsä olisi hyvää. Lisäksi haluttiin tiedustella, mitkä ovat suurimpia ongelmia nuorten arjessa tällä hetkellä. Suomen UNICEF käyttää tämän kyselyn avulla saatuja tietoja muun muassa kunta- ja aluevaalikampanjassaan alkuvuonna 2025.

Kysely toteutettiin sähköpostikyselynä, jossa Suomen Unicef jakoi kyselyä kohderyhmälle omia kanaviaan ja verkostojaan hyödyntäen. Tutkimuksen tiedonkeruu toteutettiin 10.1.-4.2.2025 välisenä aikana, jolloin kyselyyn vastasi yhteensä 2483 henkilöä. Näistä 83% vastasi suomenkieliseen ja 17% ruotsinkieliseen lomakkeeseen.

Tässä raportissa esitetään tutkimuksen tulokset kokonaistulosten osalta, sekä ryhmiteltynä vastaajien sukupuolen, asuinpaikan ja opintoasteen mukaan, minkä lisäksi vastauksia on ryhmitelty tiettyjen vähemmistöryhmien osalta.

Tutkimuksessa esitettiin väittämiä ryhmiteltynä eri elämänalueille, jotka jaettiin seuraavasti:

- Opiskelu ja oppiminen
- Miehen terveys
- Päihteet
- Yhdenvertaisuus
- Kiusaaminen, syrjintä ja väkivalta
- Harrastaminen, vapaa-aika ja liikkuminen
- Nuorten mahdollisuudet vaikuttaa
- Ystävät ja läheiset aikuiset
- Tulevaisuuden usko

Nuria pyydettiin vastaamaan esitettyihin väittämiin neliportaisella asteikolla, jossa 1=täysin eri mieltä ja 4=täysin samaa mieltä. Väittämät oli muotoiltu positiivisluontoisiksi, jolloin mitä enemmän on oltu väittämien kanssa samaa mieltä, sitä tyytyväisempiä nuoret ovat olleet eri kategorioissa esitettyihin asioihin.

Väittämiin annetut vastaukset on voitu muuntaa numeraalisiksi asteikolla 1-4, jolloin niistä on voitu laskea keskiarvot. Tällöin kaikkiin väittämäkohtiin pätee sama sääntö, että mitä korkeammat ovat pisteet, sitä tyytyväisempiä nuoret ovat olleet kyseiseen asiaan.

Raportissa esitetään näihin tyytyväisyyskysymyksiin annettujen vastausten prosenttijakaumat ja niiden pisteytetyt keskiarvot. Kun neliportaisella asteikolla mitataan tyytyväisyyttä, niin vastauksista laskettujen keskiarvojen voidaan katsoa osoittavan vastaajien tyytyväisyysasteen seuraavasti:

- 1,00 – 1,49 = Erittäin tyytymätön
- 1,50 – 2,49 = Tyytymätön
- 2,50 – 3,49 = Tyytyväinen
- 3,50 – 4,00 = Erittäin tyytyväinen

Kyselyssä oli myös paljon avoimia kysymyskohtia, joihin sai antaa omasanaisia vastauksia. Avoimet vastaukset luokiteltiin tekoälypohjaisen analyysin avulla, minkä lisäksi tutkija on tarkistanut luokitukset ja tehnyt tarvittaessa korjauksia varmistaakseen niiden oikeellisuuden ja johdonmukaisuuden.

Tiivistelmä tuloksista

Kaikille tyytyväisyyttä mittaaville väittämille annettujen vastausten laskennallinen keskiarvo oli 3,05, joka osoittaa keskimäärin kohtuullista tyytyväisyyttä nuorten parissa tutkimuksessa kysytyjä asioita kohtaan. Kaikkein tyytyväisimpiä oltiin ystäviin ja läheisiin aikuisiin, kun taas tyytymättömiä oltiin tulevaisuudenuskon suhteen; erityisesti ilmastonmuutoksen torjunnan riittämättömyyteen. Lisäksi tyytymättömyyttä kohdistui nuorten puutteelliseksi koettuun avunsaantiin päihdeongelmissa, sekä siihen, että nuoret eivät katso pystyvänsä olemaan koulussaan/oppilaitoksessaan vapaasti oma itsensä.

Eri ryhmien osalta tyytyväisimpiä olivat ylipäätään pojat, kun taas tyytymättömiä olivat seksuaalivähemmistöihin kuuluvat, minkä lisäksi myös kaikkiin muihin vähemmistöihin lukeutuvat vastaajat olivat tyytymättömiä joukossa. Tytöt olivat myös selkeästi tyytymättömiä kuin pojat.

Vaikka eri vastaajaryhmien välillä olikin jonkin verran eroja tyytyväisyyden asteessa, niin myös kaikkein vähiten tyytyväisten ryhmien vastauksista voidaan tulkita, että myös he ovat ainakin keskimäärin tyytyväisiä kyselyssä käsiteltyihin asioihin kokonaisuutena, lukuun ottamatta mm. tulevaisuudenuskoon, yhdenvertaisuuteen ja mielenterveyteen liittyviä asioita, joihin kohdistui varsinkin eräiden vähemmistöryhmien osalta suurempaa tyytymättömyyttä.

Kun nuoria pyydettiin mainitsemaan asioita, jotka ovat heille tärkeitä hyvän arjen ja elämän kannalta, niin eniten mainintoja saivat

- perhe ja läheiset,
- terveys ja hyvinvointi,
- vapaa-aika ja harrastukset,
- turvallisuus ja hyvä olo, sekä
- itsenäisyys ja vapaus.

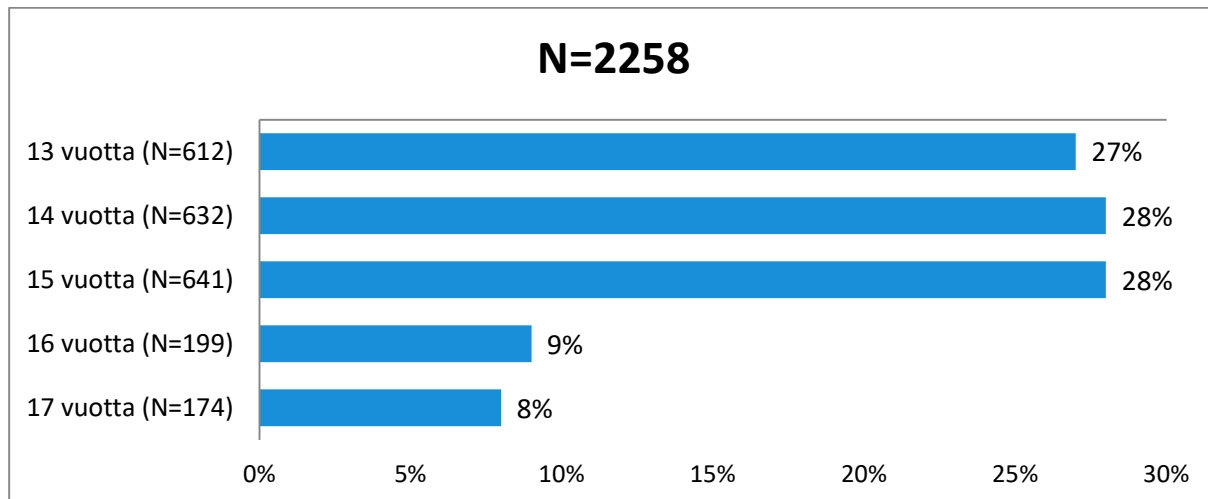
Kaikkein suurimmiksi ongelmiksi nuorten elämässä nuoret katsoivat nuorten mielenterveysongelmat, nuorten päihdeongelmat, sekä kiusaamisen ja syrjinnän. Jonkin verran mielipiteet kuitenkin vaihtelivat eri ryhmien välillä, kuten esimerkiksi poikien ja tyttöjen välillä: kun esimerkiksi tytöt katsoivat suurimmaksi ongelmaksi mielenterveysongelmat, niin taas poikien mielestä suurimmat ongelmat liittyivät päihteisiin.

Nuorten mielestä heidän omassa kotikunnassaan ja hyvinvointialueellaan päätöksiä tekevien aikuisten olisi tärkeää kuulla lasten ja nuorten näkemyksiä erityisesti

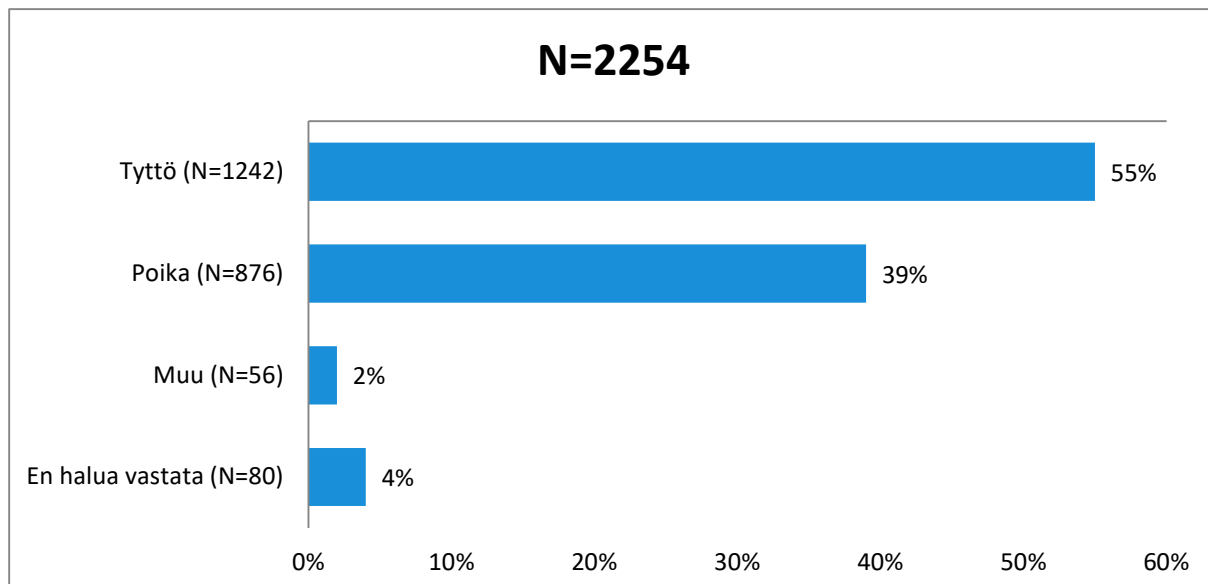
- mielenterveyteen ja hyvinvointiin,
- kouluun ja opiskeluun,
- vapaa-aikaan ja harrastuksiin,
- kiusaamiseen ja syrjintään, sekä
- ympäristöön ja kestävyteen liittyvissä asioissa.

2. Vastaajien taustatietoja

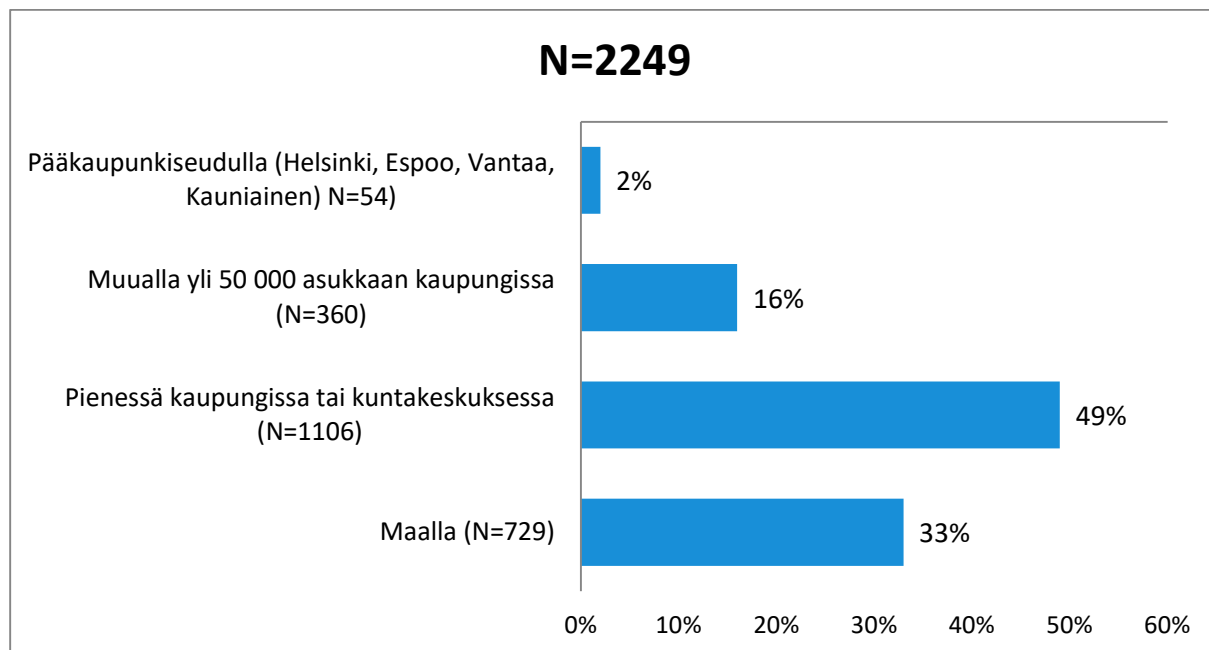
2.1. Ikä

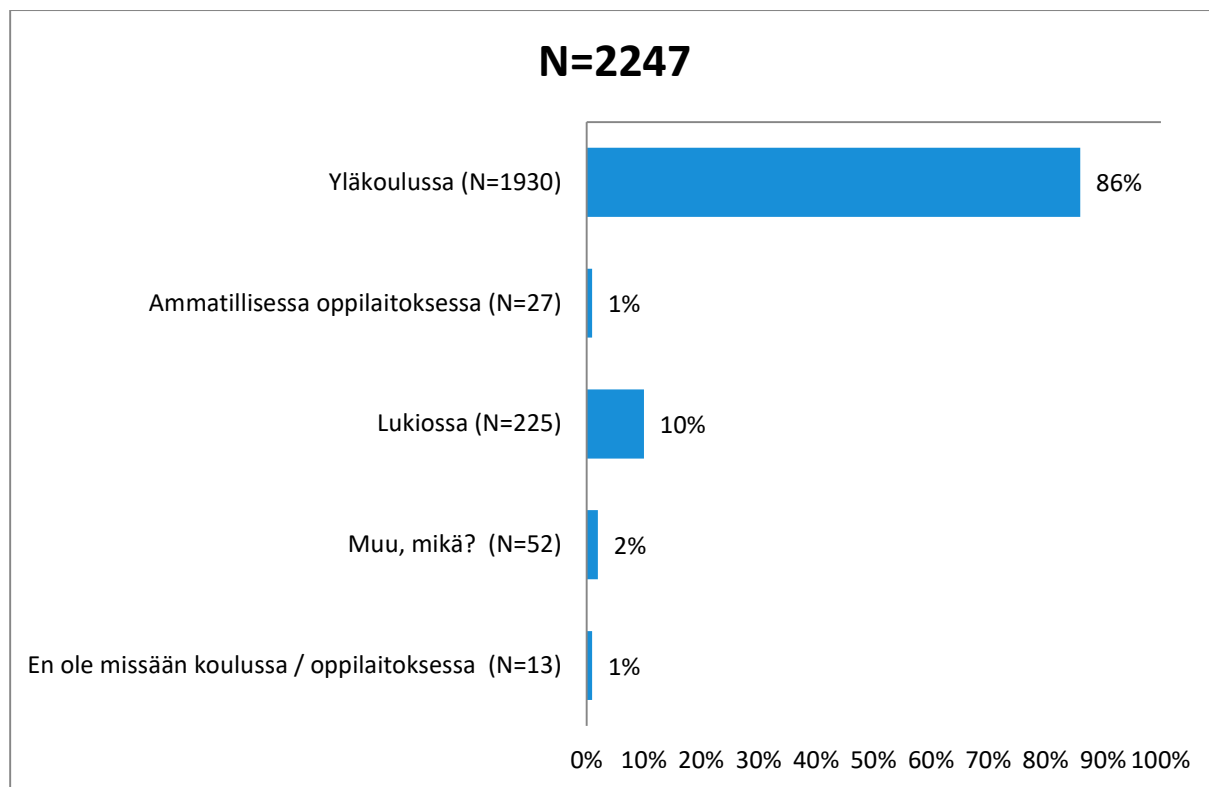
2.2. Sukupuoli

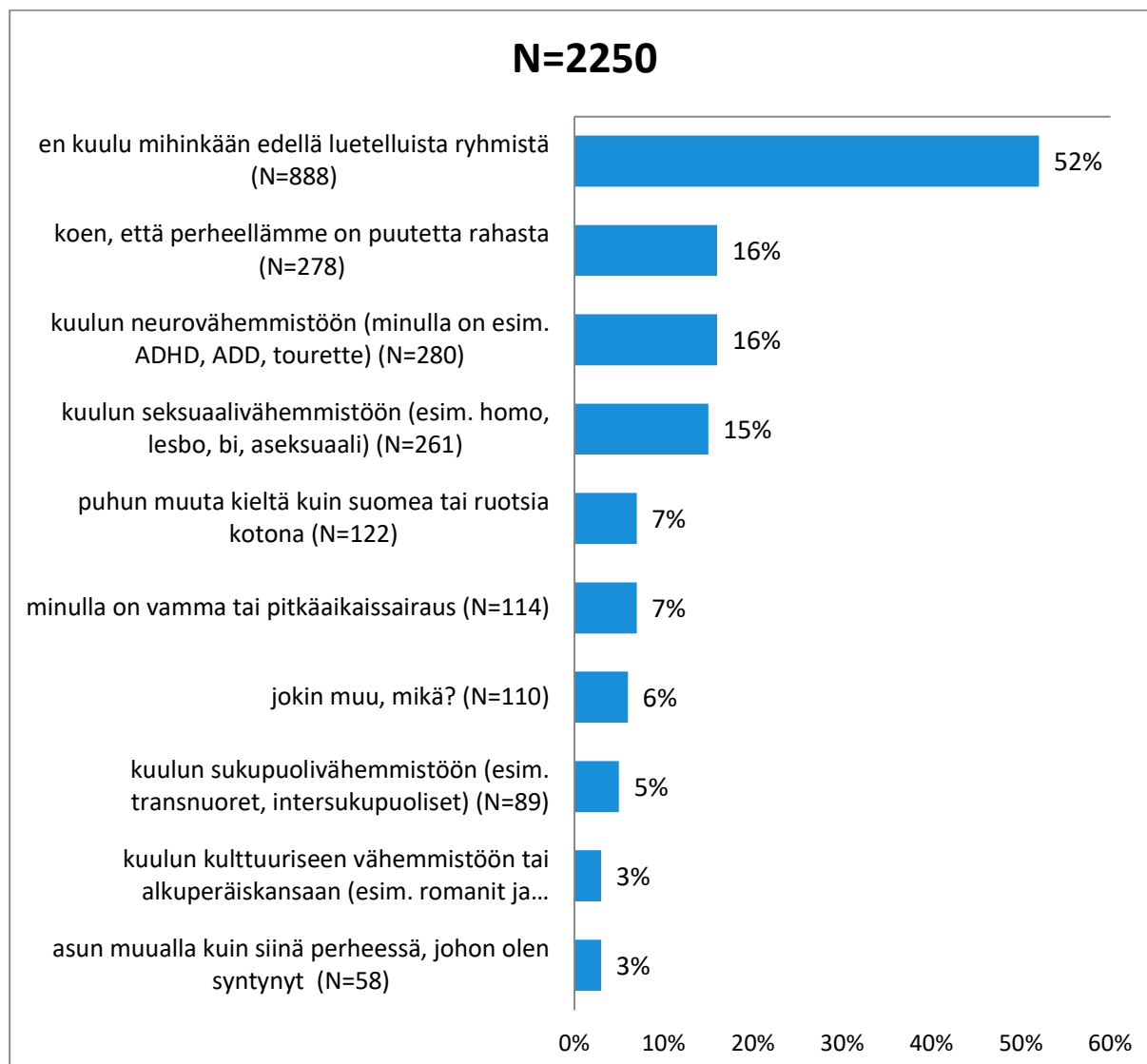
2.3. Asuinpaikka

2.4. Missä käy koulua tai opiskelee

2.5. Mihin ryhmään kuuluu

Muu, mikä

Suurin osa muu, mikä -vastauksista (94 kpl) liittyi mielenterveysongelmiin, kuten masennukseen ja ahdistukseen (n. 10%). Myös neurokirjon häiriöt ja oppimisvaikeudet olivat yleisiä (n. 9%).

Joukossa oli myös fyysisiä sairauksia, kuten astma ja keliakia, sekä sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin kuuluvia. Osa vastaajista ilmoitti kuuluvansa uskonnollisiin tai etnisiin vähemmistöihin. Muutama mainitsi perhetaustansa, esimerkiksi eronneet vanhemmat tai yksinhuoltajaperheen. Lisäksi löytyi yksittäisiä mainintoja taloudellisesta tilanteesta, kuten tiukka rahankäyttö arjessa.

3. Tulosten esittäminen

3.1. Kerro 1–3 asiaa, jotka ovat sinulle tärkeitä hyvän arjen ja elämän kannalta? Asia voi olla mikä vain, jonka juuri sinä koet tärkeäksi, jotta arkesi ja elämäsi on hyvää.

Kaikkiaan annettiin 6658 vastausta, jotka jakautuivat seuraavasti:

1. Perhe ja läheiset (28%)

- **Perhe (19%):** "Perhe", "Äiti", "Vanhemmat", "Perheeni", "Isä", "Familjen"
- **Ystävät (9%):** "Ystävät", "Kaverit", "Hyvät ystävät", "ystävät", "kaverit", "Vänner"

2. Terveys ja hyvinvointi (23%)

- **Uni ja lepo (8%):** "Uni", "Nukkuminen", "Hyvät yöunet", "Riittävä uni", "Lepo", "Sömn"
- **Terveys (7%):** "Terveys", "Hyvä terveys", "Terveellinen elämä", "Hälsa"
- **Ravinto (8%):** "Ruoka", "Syöminen", "Terveellinen ruoka", "Vesi", "Hyvä ruoka", "Mat"

3. Vapaa-aika ja harrastukset (16%)

- **Vapaa-aika (9%):** "Vapaa-aika", "Loma", "Viikonloppu", "Harrastukset", "Tekemistä", "Fritid"
- **Musiikki (3%):** "Musiikki", "Musiikin kuuntelu", "Soittaminen", "Laulaminen", "Keikat", "Musik"
- **Liikunta (3%):** "Liikunta", "Jalkapallo", "Salilla käynti", "Lenkkeily", "Uiminen", "Motion"

4. Turvallisuus ja hyvä olo (11%)

- **Turvallisuus (7%):** "Turvallisuus", "Turvallinen olo", "Koti", "Turvallinen koti", "Rauha", "Trygghet"
- **Onnellisuus (4%):** "Onnellisuus", "Hyvä mieli", "Ilon tunne", "Nauraa", "Positiivisuus", "Lycka"

5. Itsenäisyys ja vapaus (7%)

- **Vapaus (4%):** "Vapaus", "Itsenäisyys", "Omat päätökset", "Saada tehdä mitä haluaa", "Ei pakoteta", "Frihet"
- **Talous (2%):** "Raha", "Taskuraha", "Hyvä palkka", "Taloudellinen turva", "Että on rahaa", "Pengar"

6. Ympäristö ja luonto (5%)

- **Luonto (4%):** "Luonto", "Metsä", "Meri", "Eläimet", "Luonnon rauha", "Natur"
- **Ympäristö (1%):** "Puhdas ympäristö", "Ilmastonmuutos", "Roskaaminen", "Kestävä kehitys", "Luonnon suojelu", "Miljö"

7. Henkinen ja hengellinen elämä (3%)

- **Uskonto ja hengellisyys (3%):** "Uskonto", "Jumala", "Usko", "Rukous", "Kirkko", "Religion"
- **Mielen hyvinvointi (1%):** "Mielenrauha", "Meditaatio", "Jooga", "Mindfulness", "Itsensä hyväksyminen", "Välbefinnande"

8. Koulu ja oppiminen (3%)

- **Koulu (2%):** "Koulu", "Opiskelu", "Hyvät opettajat", "Kavereita koulussa", "Kiva koulu", "Skolan"
- **Oppiminen ja kehittyminen (1%):** "Oppiminen", "Uuden oppiminen", "Kehittyminen", "Älykkyys", "Tiedot ja taidot", "Lära sig"

9. Teknologia ja viihde (3%)

- **Puhelin ja sosiaalinen media (2%):** "Puhelin", "WhatsApp", "Instagram", "TikTok", "Snapchat", "Telefon"
- **Videopelit ja pelaaminen (1%):** "Videopelit", "Pelaaminen", "Konsoli", "PC", "E-urheilu", "TV-spel"

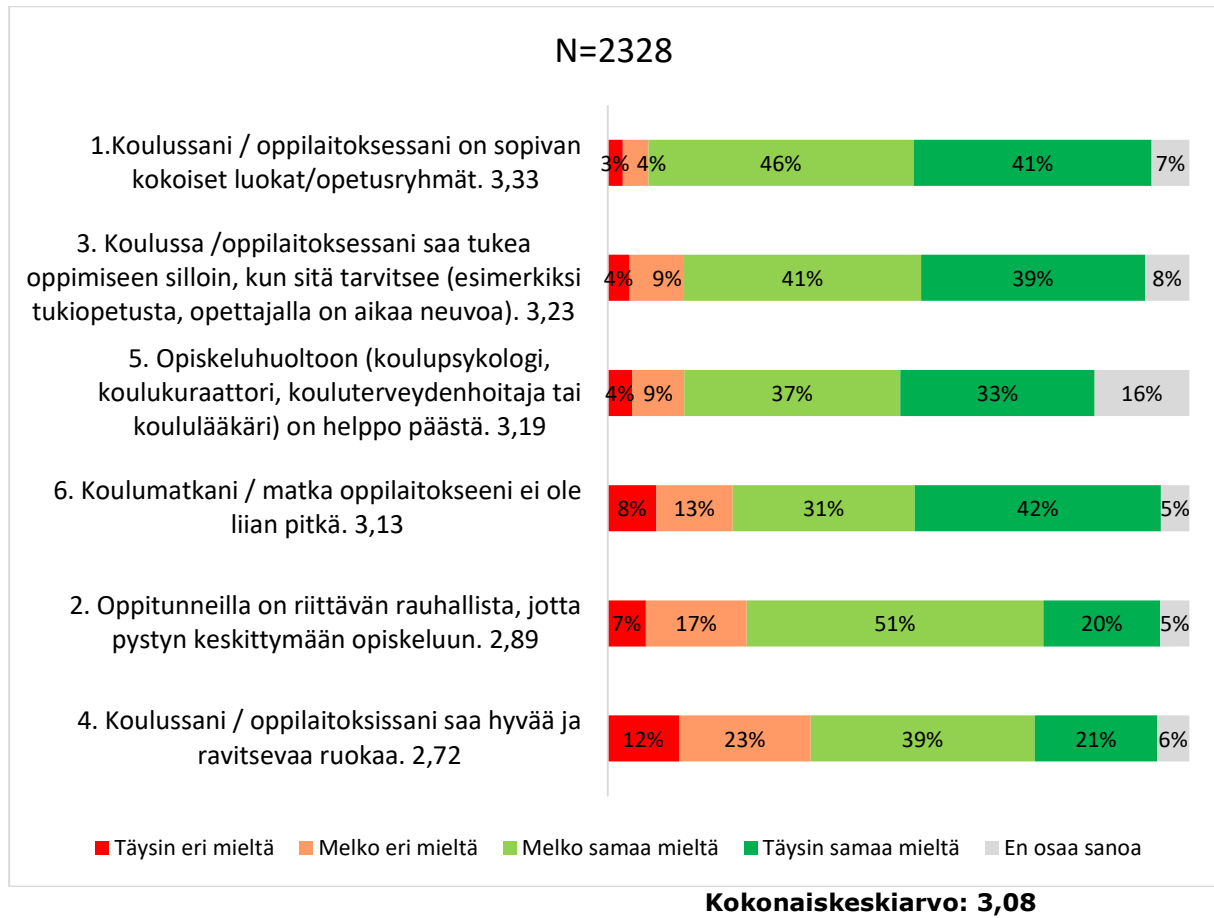
10. Muut sekalaiset (3%)

Mm. epäselvät ja ei osaa sanoa- vastaukset

3.2. Opiskelu ja oppiminen

Kaaviossa esitetään vastausten prosenttijakaumien lisäksi vastauksille lasketut numeraaliset keskiarvot, ja väittämät esitetään allekkain niiden saamien keskiarvojen mukaisessa suuruusjärjestyksessä.

3.2.1. Haluatko kertoa lisää tämän osion vastauksistasi?

Tähän annettiin kaikkiaan 643 kpl vastauksia. Vastaukset jakaantuivat seuraavasti eri aihepiiriin mukaan:

1. Kouluruoka (16%)

- "Ruoka on mielestäni pahaa."
- "Kouluruoka on välillä erittäin makoisaa, mutta välillä tulee jokin kasvisruoka, kuten papuja tai mifua, eikä ne ole kovin maukkaita."
- "Ruoan laatu on aivan naurettavan huono! Mihin kaikki verorahat oikein menevät, kun kaikkialta vaan leikataan rahastoa!"
- "Ruoka voisi olla parempaa ja monipuolisempaa."
- "Ruoka ei pidä nälkää."
- "Kouluruoka ei yleensä ole hirveän hyvän makuista."
- "Ruokaa voisi parantaa sillä, että lounaaksi ei syötetä mitään helvetin puuroa vaan lihaperäistä kunnon ravintoa."
- "Kouluruokaan ottaisin kantaa siten, että se ei ole tarpeeksi ravitsevaa ja täyttävää."

- "Likaa vege ruokaa, jolla ei jaksakaan pitkä päivää."

---

2. Koulumatkat (15%)

- "Minun koulumatkani ei ole liian pitkä. Se on noin 17 km, johon kuluu aikaa n. 20 min."
- "Minulla menee koulumatkaan päivässä kaksi tuntia, ja jos bussini on koululla 8.15 ja tunti alkaa 8.15, opettajat antavat siitä myöhästymismerkinnän."
- "Bussimatka kouluun on pitkä, mutta hankin ajokortin, joten nyt on vähän helpompi mennä kouluun."
- "Maalla/kauempana asuvia lapsia varsinkin pieniä lapsia olisi hyvä huomioida koulumatkoissa."
- "Minut sijoitettiin todella kaukana olevaan kouluun, vaikka mahdollisia oppilaitoksia olisi ollut lähempänäkin."
- "Asun kaukana, jonka takia bussimatkassa kestää yli tunti."
- "Kun koulumatka kestää yli puoli tuntia, se vaikuttaa suoraan jaksamiseen ja myös suoriutumiseen opinnoista."
- "Koulumatka on liian pitkä, joten pitää herätä liian aikaisin."
- "Minulla on ystäviä, joiden matka kestää yhteensä melkein 2h, ja se ei mielestäni ole enää ok."
- "Olis ihan kiva, jos koulu maksaisi osan koulumatkan bensoista."

---

3. Opiskeluhoito ja tukipalvelut (13%)

- "Psykologilla ja terveydenhoitajalla mt-ongelmia aina vähätellään ja laitetaan pelkästään murrosiän piikkiin."
- "Terveydenhoitaja vaihtuu joka viikko, joten jos jotain sattuisi, se ei olisi paikalla."
- "Koulupsykologille pitäisi saada mennä ilman että siitä ilmoitettaisiin vanhemmille tai huoltajalle."
- "Opiskeluhoitoon voisi olla helpompikin päästä, jos esim. voisi laittaa viestiä koulupsykologille."
- "Meidän koulussa terveydenhoitaja ei ole ikinä paikalla, kun sitä tarvitsee."
- "Opiskeluhoitoon on helppo päästä, jos varaa ajan etukäteen."
- "Kuraattoriin pääsee juttelemaan, mutta häneen ei pysty luottamaan."
- "Psykologille varattu vain 5 kertaa per oppilas."
- "En ole päässyt 3 vuoteen koulupsykologille tutkimuksiin, vaikka minulle on luvattu."
- "Esim. terveydenhoitaja on pois jatkuvasti ja sinne pääseminen on liian vaikeaa."

---

4. Työrauha ja oppimisympäristö (12%)

- "Työrauha tunneilla on tosi vaihtelevaa."
- "Oppitunnilla on todella paljon melua ja höpötystä, jolloin on vaikea oppia."
- "Luokassa välillä tosi kovaa pölinää ja jotkut oppilaat ärsyttää tahallaan muita."
- "Työrauha riippuu tunnista, joskus paljon melua ja häslinkiä, välillä hyvä rauha ja keskittyminen."
- "Luokassa sekoillaan niin paljon, että pojat voisi kyllä heittää johonkin pienryhmään. Ei muut pysty tekeen tunneilla mitään."
- "Pystyn keskittymään vilkkaammassakin työympäristössä, mutta ajoittain tarvitsen täyttä työrauhaa."
- "Luokallani on 14 poikaa, joista kahdellatoista ei ole minkäänlaisia käytöstapoja."
- "Haluan. Usein oppitunneilla opettaja ei puutu meluun, jos on jo opiskeltu sen päivän aihe ja tehty tehtäviä."
- "Ryhmäkokoja voisi pienentää. Työrauha ei välttämättä säily, eikä opettajien resurssit riitä kaikkien oppilaiden auttamiseen ja tarpeisiin."
- "Ryhmäkoot ovat aivan liian isoja ja tässä korostuu oppimisvaikeudellisten ongelmien."

---

5. Yleinen tyytyväisyys ja positiiviset kommentit (7%)

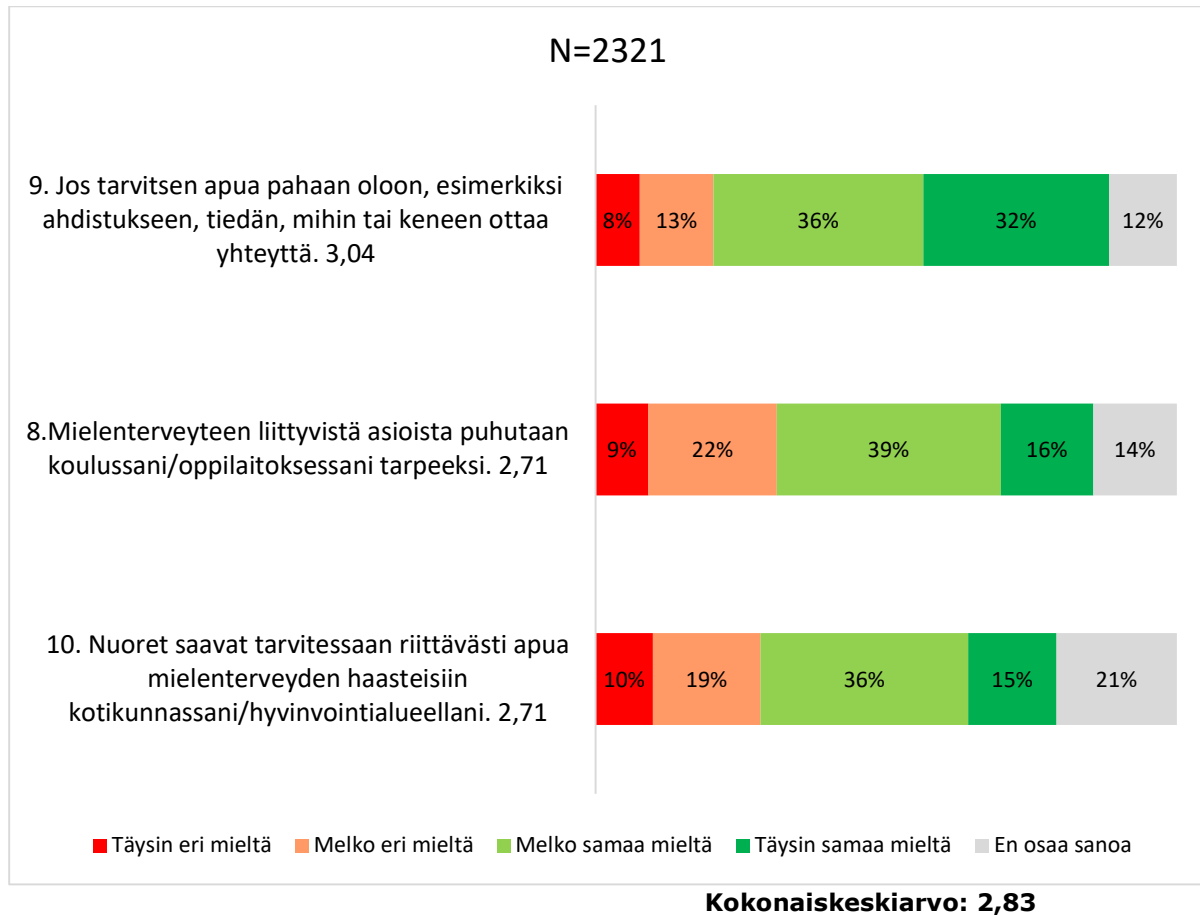
- "Kouluni on hyvä ja mukava."
- "Koulussa on hyvä olla ja saada apua."
- "Mielestäni kaikki on hyvin koulun suhteen."
- "Kouluhenkilökunta tulee mahtavasti toimeen oppilaiden kanssa."
- "Lukiassa saa helposti apua kouluhommien kanssa pärjäämiseen."

- "Meidän koulussa on Palmia ja ruoka on ihan hyvää."
  - "Vi har en mångsidig skola med otaliga möjligheter."
  - "Koulussamme on loistavan kokoiset tilat ja ammattitaitoiset opettajat."
  - "Vi har mat av god kvalite i Petalax."
  - "Pidän siitä, kuinka lukiossani saa helposti enemmänkin apua."
-

6. Muut sekalaiset (38%)

- En osaa sanoa ym.

3.3. Mielensterveys

Kaaviossa esitetään vastausten prosenttijakaumien lisäksi vastauksille lasketut numeraaliset keskiarvot, ja väittämät esitetään allekkain niiden saamien keskiarvojen mukaisessa suuruusjärjestyksessä.

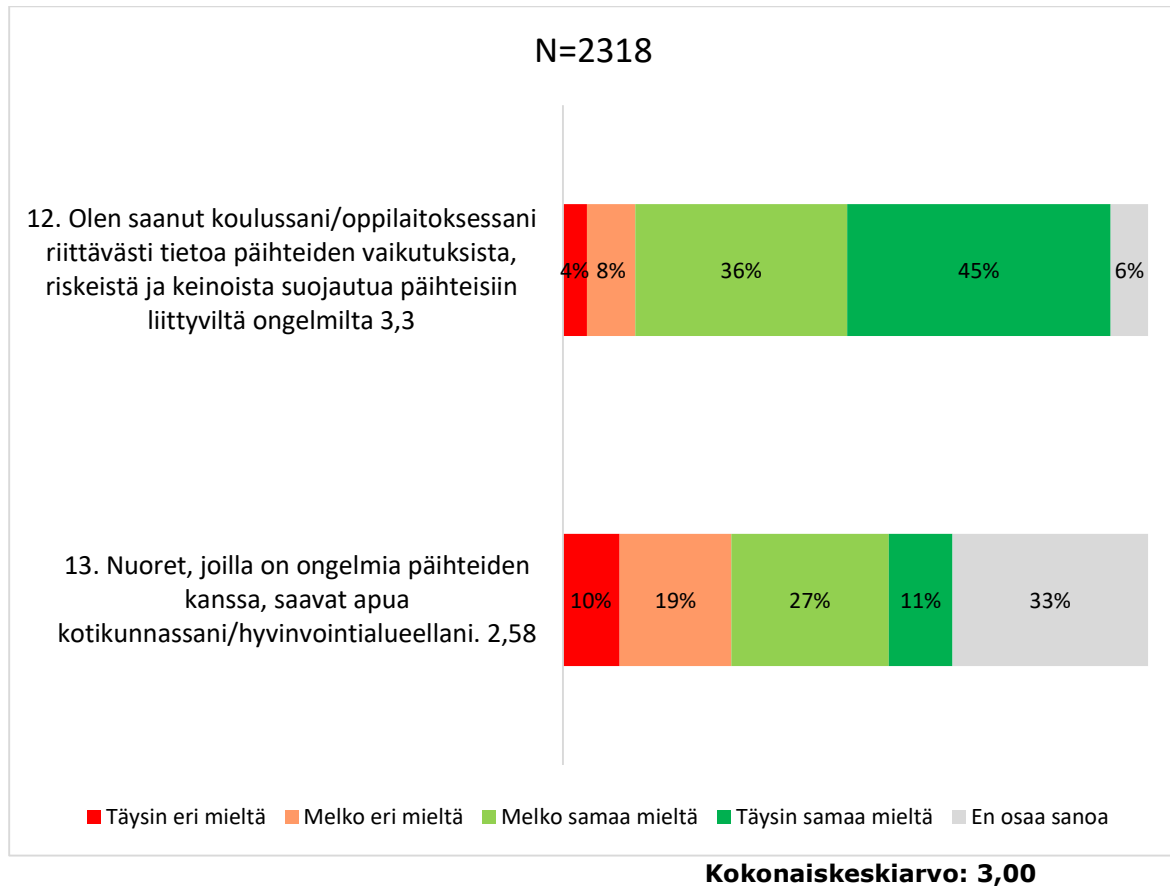
3.3.1. Haluatko kertoa lisää tämän osion vastauksistasi?

Tähän annettiin kaikkiaan 448 vastausta, ja ne jakaantuivat eri aihepiirien mukaan seuraavasti:

1. **Ahdistus ja stressi** (25 %)
  - "Tunnen jatkuvaa ahdistusta ja stressiä koulussa ja vapaa-ajalla."
  - "Olen huolissani tulevaisuudesta ja siitä, miten pärjään elämässä."
  - "Stressaan paljon kokeista ja siitä, että en ole tarpeeksi hyvä."
  - "Mulla on ollut tosi paljon ahdistusta viimeaikoina, enkä tiedä mitä tehdä."
  - "Jag känner mig ofta orolig och stressad, speciellt i skolan."
2. **Masennus ja alakuloisuus** (20 %)
  - "Olen ollut todella masentunut enkä jaksa tehdä mitään."
  - "Minulla on ollut paha olo jo pitkään enkä tiedä, miten siitä pääsisi eroon."
  - "En tunne iloa mistään ja kaikki tuntuu turhalta."
  - "Olen miettinyt itsemurhaa, kun en jaksa enää."
  - "Jag har känt mig deppig och ledsen under en längre tid."
3. **Yksinäisyys ja sosiaaliset suhteet** (16 %)
  - "Tunnen itseni yksinäiseksi, vaikka olen muiden ihmisten ympärillä."

- "Minulla on vaikeuksia solmia uusia ystävyysuhteita."
  - "Olen kokenut kiusaamista ja sen takia minun on vaikea luottaa ihmisiin."
  - "En koe kuuluvani mihinkään porukkaan."
  - "Jag känner mig ensam och utanför, trots att jag är med andra människor."
4. **Kouluun liittyvät ongelmat** (13 %)
- "Koulussa on paljon paineita ja en tiedä, miten jaksan."
  - "Minulla on vaikeuksia oppia ja olen huolissani siitä, että en pääse jatkoon."
  - "Olen kokenut koulukiusaamista ja se on vaikuttanut paljon mielenterveyteeni."
  - "En tykkää koulusta ja se tekee minut alakuloiseksi."
  - "Jag har svårt med skolan och känner mig stressad över det."
5. **Kehitykseen ja identiteettiin liittyvät kysymykset** (9 %)
- "Olen epävarma siitä, kuka olen ja mitä haluan elämältäni."
  - "Minulla on vaikeuksia hyväksyä itseäni sellaisena kuin olen."
  - "Olen hämmentynyt omista tunteistani ja ajatuksistani."
  - "En tiedä, miten puhuisin vanhemmilleni omista tunteistani."
  - "Jag har frågor om min identitet och min framtid."
6. **Muut ongelmat** (5 %)
- "Minulla on univaikeuksia."
  - "Olen huolissani perheeni tilanteesta."
  - "Minulla on fyysisiä oireita, jotka voivat liittyä mielenterveyteen."
  - "En tiedä, mistä saisin apua mielenterveysongelmiini."
7. **Muut sekalaiset** (13 %)
- "En tiedä."
  - "En osaa sanoa."
  - "Hah hah, ihan sama."

3.4. Päähteet

Kaaviossa esitetään vastausten prosenttijakaumien lisäksi vastauksille lasketut numeraaliset keskiarvot, ja väittämät esitetään allekkain niiden saamien keskiarvojen mukaisessa suuruusjärjestyksessä.

3.4.1. Haluatko kertoa lisää tämän osion vastauksistasi?

Tähän annettiin yhteensä 438 vastausta, ja ne jakaantuivat eri aihepiirien mukaan seuraavasti:

1. Päihteistä tiedottaminen ja apu (33%)

- yleensä päihteistä saarnataan, eikä juuri tarjota apua
- Uskon että päihteisiin liittyvää apua on mahdollista saada jos sitä vain tarvitsee
- Tässä asiassa voisi puhua kahden kesken aikuisen kanssa, koska kun opettaja valistaa päihteiden vaaroista koko oppilas ryhmälle asia otetaan enemmän "hällä väliä" asenteella koska ryhmäpaine on suuri.
- Riittävästi tietoa ja keskustelua en ole saanut tai olen sitä mieltä, että puhuminen päihteistä ja koulutus olisi pitänyt aloittaa aikaisemmin. Nyt koen että ne ketkä aloittivat 7.luokalla käyttämään, tajuavat vasta nyt haittavaikutukset. Nuoret eivät hae apua sillä eivät uskalla, tai joku estää niitä. Muuten he kai saisivat apua.
- Päihteistä saadaan tietoa mutta ei tehdä mitään asialle.
- Päihteistä ja niiden haitoista tulisi mielestäni alkaa kertomaan entistä aikaisemmin, koska yhä nuoremmat, jopa alakoululaiset joutuvat jo kohtaamaan niitä, mikä on mielestäni huolestuttavaa.
- Päihteiden vaikutuksista ei kerrota tarpeeksi

- päihteiden fyysistä terveyttä vaarantavista haitoista ei puhuta tarpeeksi paljon
- Puuttumisen tahto välillä puuttuu...
- Lärare bryr sig inte alls
- Ungdomar med missbruksproblem vill inte ta kontakt och eäde märker sällan att de faktiskt har ett allvarligt beroende.

2. Päihteiden käyttö nuorten keskuudessa (26%)

- täällä käytetään paljon
- Tuntuu siltä että aikuiset ajattelevat että kun päihteistä ja niiden vaikutuksista puhutaan niin ajatellaan ettei muita ongelmia nuorilla olekaan.
- Todella moni käyttää päihteitä ympärilläni, ja siihen ei puututa.
- Siis puolet koulusta on aina humalassa ja he ovat nistejä (osa)
- Meidän koulu on täynnä niitten käyttäjiä ja opettajat on joko liian tyhmiä ettei huomaa tai jotain ksoka joka ikisellä tauolla siel on vähintään yks tai kaks niitä käyttämäss ja pussit huulessa monella ihmisellä kesken koulupäivän
- Kaikki tutut käyttää vapee
- Koulussa käytetään paljon päihteitä, vapea varsinkin.
- nään paljon oppilaita vapettamassa
- Nuoret vapettaa ja käyttää muita päihteitä aina koulun jälkeen kioskin takana eikä kukaan puutu asiaan.
- Liikaa nistejä täällä
- De är jättemånga som vapeae, snusar, röker och dricker här i skolan

3. Nuorten haluttomuus hakea apua (18%)

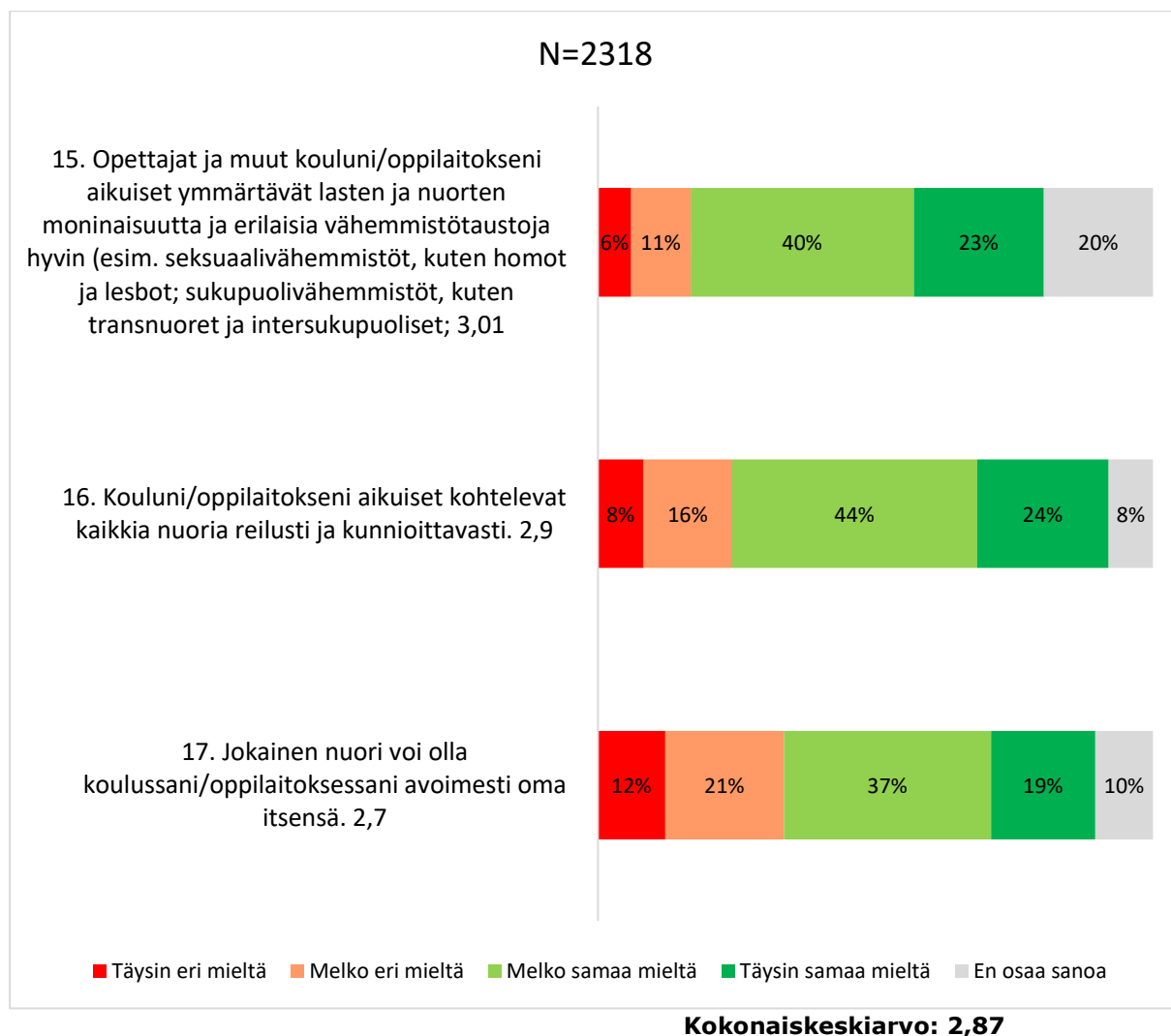
- Yleensä nuoret käyttää päihteitä tietoisesti, jolloin he eivät edes halua hakea apua, lopettaa yms.
- Nuoret joilla on ongelmia eivät välttämättä kerro siitä ja silloin ne eivät saa apua.
- nuoret eivät hakeudu apuun, vaikka olisivat koukussa esim. nikotiiniin
- Nuoret eivät hae apua helposti oma-aloitteisesti
- Harvoin he hakevat apua joilla on ongelmia päihteiden kanssa
- Kaikki päihteitä käyttävät nuoret eivät itse halua hakea apua millään tavalla, vaikka tilanne olisi vakava
- Kaikki eivät halua apua
- joilla on ongelmia eivät tod näk halua apua
- Nuoret joilla on ongelmia eivät välttämättä kerro siitä ja silloin ne eivät saa apua.
- Aikuiset ei itse tarjoa apua, ja nuoret ei tajua riskejä kunnolla niin nuoretkaan ei hae apua. Lopputulos on ettei tule apua
- Kyllä saisi apua mutta ne ovat niin itsepäisiä etteivät halua

4. Muut sekalaiset (24%)

- veit int

3.5. Yhdenvertaisuus

Kohta 15 kokonaisuudessaan: 15. Opettajat ja muut kouluni/oppilaitokseni aikuiset ymmärtävät lasten ja nuorten moninaisuutta ja erilaisia vähemmistötaustoja hyvin (esim. seksuaalivähemmistöt, kuten homot ja lesbot; sukupuolivähemmistöt, kuten transnuoret ja intersukupuoliset; lapset, joiden äidinkieli on muu kuin suomi tai ruotsi; vamman kanssa elävät lapset; neurovähemmistöt, kuten ADHD, ADD). 3,01

Kaaviossa esitetään vastausten prosenttijakaumien lisäksi vastauksille lasketut numeraaliset keskiarvot, ja väittämät esitetään allekkain niiden saamien keskiarvojen mukaisessa suuruusjärjestyksessä.

3.5.1. Haluatko kertoa lisää tämän osion vastauksistasi?

Tähän kohtaan annettiin kaikkiaan 446 vastausta, ja ne jakaantuivat aihepiireittäin seuraavasti:

Kiusaaminen ja syrjintä (55 %)

- "Är man det minsta annorlunda eller inte passar in i "ramen" blir man retad"
- "Valitettavasti "erilaiset" nuoret saattavat joutua kiusatuksi koulussani"
- "Täälä ei ole ikinä turvallista eikä rauhallista. Ihmisiä ei kunnioiteta yhtään."
- "Suhteellisen herkästi kiusataan jos on avoimesti erilainen"
- "Meidän koulussa tulee helposti kiusatuksi jos erottuu yhtään joukosta eikä asialle kuulemma voi tehdä mitään kun kiusaajia on niin paljon."
- "Olen oma itseni ja minua syrjitään. Yritän muuttua, syrjitään edelleen. Lopulta heitettiin porukasta pihalle eikä ole enää kavereita. Tämä ei ole mikään vitsi"
- "Nuoria kiusataan monesti, jos on erinlainen. Jos ei pukeudukkaan mustiin tai harmaisiin joka päivä tai jos ei lip-syncaa peilin ja kameran edessä jotain suomalaista biisiä."
- "No, esimerkiksi moni tuntee olon noloksi jos on oma itsensä ja voi joutua sitten kiusaaniseksi."
- "Monet oppilaat tuomitsee ja haukkuu toisen ulkonäköä tai pukeutumista."
- "Monesti koulussa käytetään esim homoa pilkka sanana. eikä kukaan uskalla tulla kaapista ulos tai olla vain oma itsensä en minäkään kuin vain kahdelle kaverille"

Opettajien toiminta (23 %)

- "välillä tuntuu, että opettajat ja muu koulunhenkilökunta "suosisi" tiettyjä ihmisiä eivätkä ottaisi tiettyjä ihmisiä huomioon yhtä paljon."
- "Välillä olen huomannut että pojille ollaan tiukempia kuin tytöille"
- "Jotkut opettajat on ilkeitä sanojen kanssa tai epäreilua oppilasta kohtaan jolla on vaikeuksia esim. Lukemissela vaikka meidän luokalla."
- "Riippuu todella paljon aikuisesta, miten hän ottaa moninaiset ihmiset huomioon. Osa koulun (lukion) opettajista ottaa huonosti huomioon ja pitää yllä perinteisiä ajatusmalleja melko avoimesti. Osa taas yrittää elää muuttuvan maailman mukana ja ymmärtää meitä opiskelijoita. Se on hyvä"
- "Opettajilta ei mitään pahaa oppilailta kyllä"
- "Opettajilla on aina tietyt lempparit"
- "Opettajat voisi ottaa oppilaat paremmin huomioon"
- "opettajat voisi olla tasavertaisempia"
- "Opettajat suosivat joitain oppilaita."
- "opettajat kohtelevat eri ihmisiä luokallani eri tavoin ainankin 3 opettajaa"

Omana itsenä oleminen (12 %)

- "Voihan sitä olla avoimesti oma itsensä, kylläkin jotkut oppilaat arvostelevat."
- "Todella harva uskaltaa olla oma itsensä"
- "Saa olla oma itsensä kunhan ei ole turri tai therian"
- "On tosi raskasta olla oma itsensä jos poikkeaa rankasti muista. Siksi moni pyrkii vaan sulautumaan massaan ettei tulisi otetuksi silmätikuksi."
- "Omat kokemukset saattavat johtua siitä, että olen kuvataidelukiassa koulussa, jossa on varmasti turvallisempaa ja helpompaa olla oma itsensä kuin muissa suomen kouluissa."
- "Ole oma itsesi ja sinua aletaan kiusaamaan opettajat ei näe kiusaamista ja siitä ei haluta puhua"
- "Kaikki saavat olla omia itseään"
- "Kaikki eivät uskalla koulussa olla omia itsejään koska pelko esim kiusaamisesta."
- "Its evoin olla oma itseni mutta kaikki ei"
- "I stora grupper bildas grupptryck vilket hindrar somliga från att vara sig själva."

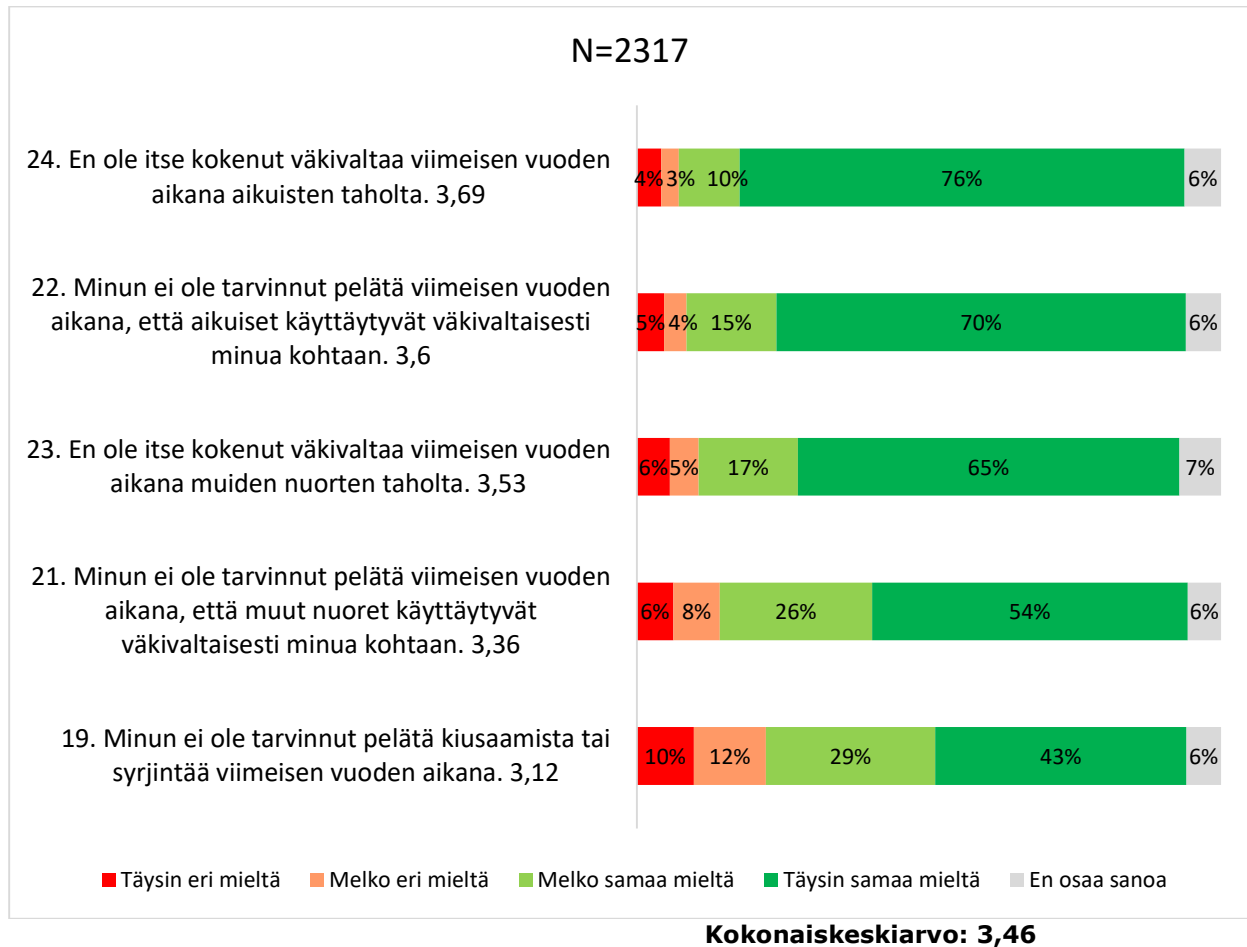
Seksuaali- ja sukupuolivähemmistöt (8 %)

- "Seksuaali- ja sukupuoli vähemmistö nuorista ei oikein puhuta. Koulut eivät kerro TUVU-tunneilla että tällaiset asiat ovat ok. Monet yläkoulun oppilaat vieläkin ajattelevat että sana "homo" on loukkaus ja että sateenkaari nuoret ovat outoja ja luonnottomia."
- "Seksuaali ja sukupuolivähemmistöt ja niiden passaaminen pitäisi kieltää lailla"
- "Skolan är väldigt homofobisk"
- "On nainen ja mies eikä muu sukupuolinen"

- "Kysymys 15: olen kansainvälisellä luokalla, joten lähtökohtaisesti ei-suomenkieliset huomioidaan hyvin, mutta on joskus käynyt niin, että opettaja on ollut homofobinen (selitti espanjan tunnilla siitä, miten on mahdotonta, että on 2 äitiä)"
- "En tiedä tietääkö opettajat näitä hössötys olevinaan eri suku puolia vaikka ei ole kuin kaksi ja se selviää housuun kahtomalla niinkuin ennenkin ja kouluissa kannatetaan ihan liikaa muuttua ja viisastella jostain intersukupuolesta"
- " Suomessa pitäisi olla sama juttu kuin USA:ssa eli vain kaksi sukupuolta eli mies ja nainen."

Muut sekalaiset (2 %)

3.6. Kiusaaminen, syrjintä ja väkivalta

Kaaviossa esitetään vastausten prosenttijakaumien lisäksi vastauksille lasketut numeraaliset keskiarvot, ja väittämät esitetään allekkain niiden saamien keskiarvojen mukaisessa suuruusjärjestyksessä.

3.6.1. Haluatko kertoa lisää tämän osion vastauksistasi?

Tähän kohtaan annettiin kaikkiaan 351 vastausta, ja ne jakaantuivat eri aihepiireihin seuraavasti:

1. Väkivalta (fyysinen, henkinen, uhkailu) (34%)

- "Tänäänkin kaveri löi minua naamaan kun opettaja oli vieressä, mutta ei sanonut asiasta kaverilleni mitään..."
- "Oma luokkalainen löi mua koska 'läpäl'"
- "Nuoret pojat ovat väkivaltaisia"
- "Koulussa on lyöty, potkittu ja uhattu teräaseella."
- "Isäni on viimeisen about vuoden aikana uhannut tappaa minut, äidin ja veljeni, sekä harjoittanut henkistä väkivaltaa."
- "Henkistä väkivaltaa joo, fyysistä en ole onneksi kokenut"
- "Henkinen väkivalta on yleisempää. Jopa aikuiset saattavat olla joskus ilkeitä."

- "Mua on kiusattu 1-3 luokilla ja oon 5. luokalla ja nyt mulla on jäänyt traumat ja lisääntynyt ahdistus"
- "Väkivalta on niin iso käsite, onko se henkistä, psyykkistä vai fyysistä? En ole fyysistä kokenut, mutta henkistä kuulee ja kokee melkein pari kertaa kuussa"

---

2. Kiusaaminen (24%)

- "Minua on kiusattu paljon, enkä sen takia halua mennä enää kouluun."
- "Minua kiusattiin koulussa viime kevätlukukaudella"
- "Koulussa kiusataan jonkin verran eikä nuorten keskuudessa välttämättä hyväksytty erilaisuutta, mutta fyysistä väkivaltaa ei ole ollut."
- "Opettajani maalitti mua ja mun kavereita koko 8. lk ajan eikä ikinä kuunnellut meitä. Tällä hetkellä mua kiusataan, mutta en halua puhua siitä, ettei mua leimata 'vasikaksi'."
- "Koulussa tapahtuu asioita. Opettajat eivät aina puutu niihin."
- "Koulussa ei mielestäni oteta tarpeeksi vahvaa otetta kiusaamisesta tai väkivallasta"
- "Mielestäni sisarussuhteiden väkivaltaisten ja negatiivisten suhteiden vakavasti ottaminen on vähän huono – niitä pitäisi ottaa enemmän vakavasti tilanteen mukaan :)"
- "Minulla on aika hyvä itsetunto ja pärjään ilman 'kavereita' yksinkin, eikä minua yleensä kiinnosta, mitä he ajattelevat. Jään joskus yksin vaikka yrittäisinkin olla muiden seurassa."
- "Mobbning är något som förekommer på många ställen men i närhet av oss är det endast vad man säger."

---

3. Ei ole kokenut väkivaltaa, kiusaamista tai syrjintää (16%)

- "Itseeni ei ole kohdistunut väkivaltaa."
- "Täällä on hyvin, sillä täällä ei ole väkivaltaa ainakaan minun elämässä."
- "En ole kokenut väkivaltaa koulussa."
- "Minulla ei henkilökohtaisesti ole tämän asian kanssa ongelmia. Minua ei kiusata yms, yms."
- "Minulla on aika hyvä itsetunto ja pärjään yksinkin."
- "En ole kokenut väkivaltaa, mutta joskus joitakin uhkaavasti käyttäytyviä ihmisiä tulee kadulla vastaan."
- "Minun ei tarvitse pelätä väkivaltaa."
- "Minun on turvallista olla kotona ja oppilaitoksessani."

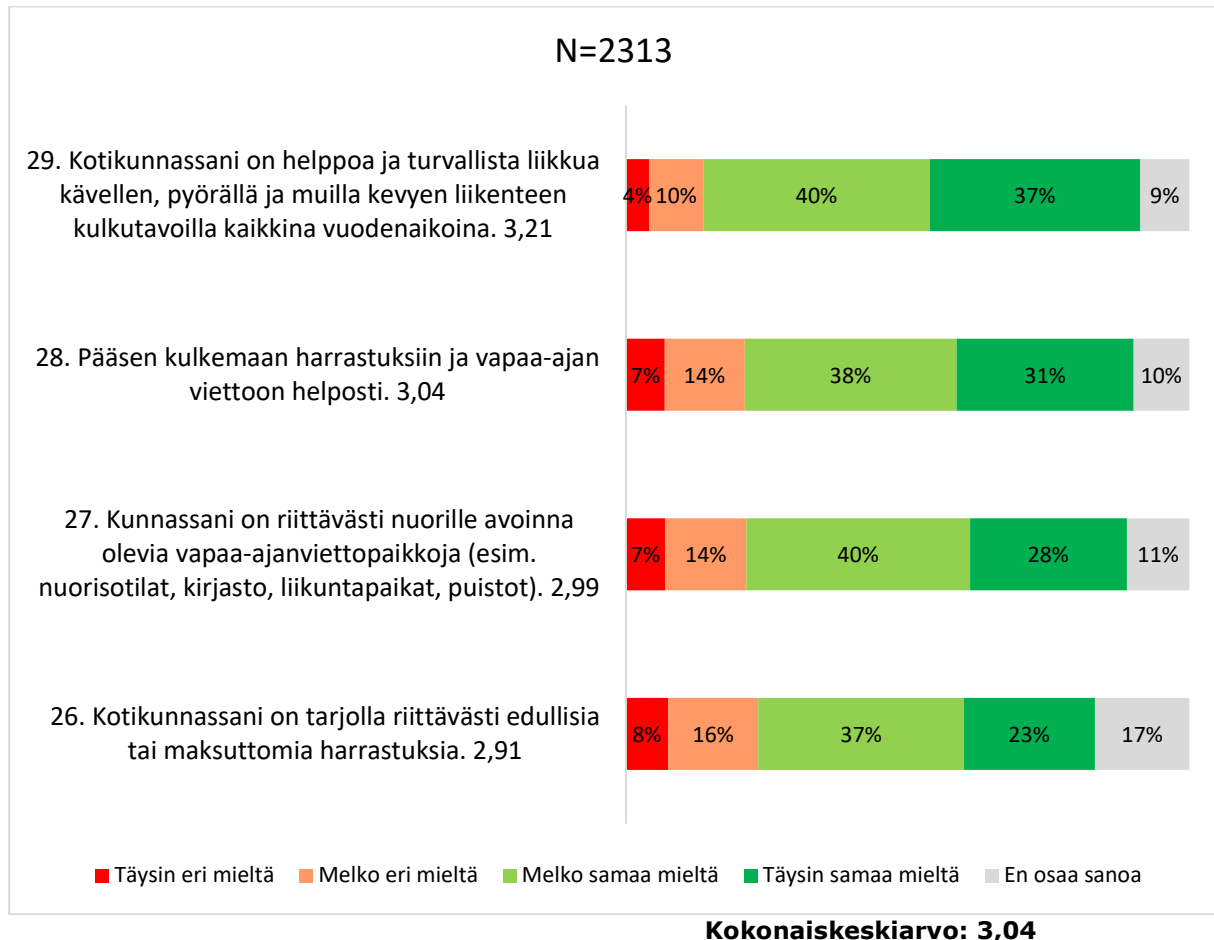
4. Syrjintä (11%)

- "Olen pelännyt syrjimistä, mutta sitä ei ole käynyt."
- "Minua kohtaan on käytetty väkivaltaa nuorten kohdalta, mutta ei aikuisten. Aikuiset eivät myöskään syrji tai kiusaa ketään."
- "Jag som en mörkhyad person har svårt att känna mig trygg eftersom klasskamrater behandlar mig olika och samt andra utanför klassen."
- "Minun luokseni tulee usein rasistiset ihmiset, aikuiset ja nuoret, kutsumaan minua n-sanalla ja kiinalaiseksi/ching chong. Ei tunnu kivalta yhtään, vaikka se ei olekaan väkivaltaa."

---

5. Muut sekalaiset (15%)

3.7. Harrastaminen, vapaa-aika ja liikkuminen

Kaaviossa esitetään vastausten prosenttijakaumien lisäksi vastauksille lasketut numeraaliset keskiarvot, ja väittämät esitetään allekkain niiden saamien keskiarvojen mukaisessa suuruusjärjestyksessä.

3.7.1. Haluatko kertoa lisää tämän osion vastauksistasi?

Tähän kohtaan annettiin kaikkiaan 388, jotka jakaantuivat eri aihepiirien mukaan seuraavasti:

1. Harrastusmahdollisuudet (32 %)

- "Välillä kunnassani jotkut harrastukset ovat aika kalliita."
- "kaikki on kallista"
- "Harrastukset ja niihin välineet maksaa liikaa"
- "Viljakalassa ja hämeenkyrössä ei ole juurikaan mieleisiä harrastuksia."
- "Meidän kunnassa on liian vähäsen harrastuksia ja lähimmät on esim. Riihimäellä"
- "Isossakyrössä on mielestäni aivan liian vähän harrastuksia (edullisia ja maksullisia)."
- "Vois olla enemmän ilmaisia"

- "minusta pitäisi olla enemmän ilmaisia harrastuksia nuorille koska se on oikeasi osa hyvää ja terveellistä arkea oli se sitten jotain liikuntaa musisointia tai vaikka ruuan laittoa jokaiselle pitäisi löytyä jotakin"
- "Alakoululaisille on paljon ilmaisia ylä asteelaisille ei oikeastaan"
- "vois mainostaa enemmän niitä maksuttomia ja halpoja kerhoja mitä jo on."
- "Nuoriso tiloista pitäisi mielestäni mainostaa enemmän"
- "En ole noista edullisista tai ilmaisista harrastusjutuista kovin tietoinen koska ei ole kokemusta sellaisiin haluamisesta"

2. Liikuntapaikat ja -olosuhteet (26 %)

- "Vois tulla lisää vapaa-ajanviettopaikkoja, missä olla kavereiden kanssa."
- "vapaa olo paikkoja on, mutta nuoriso tilat ovat melko ahtaita"
- "Täällä on vain yksi oleskelu paikka nuorille jossa on tekemistä joka on nuorisotalo"
- "olisi hyvä jos lammilla olisi ulko urheilu puisto, vähän kylästä syrjemmällä"
- "Esteettömyys ei ole kohdallaan joka paikassa. Valaistus ei ole sopiva näkövammaisille tai pyörätuolilla voi osua usein suojaiteiden edessä oleviin kivetyksiin."
- "Lappeenrannassa ei ole tarpeeksi tasokkaita harrastusmahdollisuuksia tytöille. Esim tanssi tai vaikka voimistelu on todella epätasokasta. Minun mielestä esim ns poikien harrastukset kuten jääkiekko sähkö yms vaikka niitäkin on tyttöjen mut kuitenkin nii siis ei poikii nyt nii paljo oo jossai voimistelussa joukkuevoimistelu siis nii niihi jääkiekkoo ja kaikkii tommosii panostetaan paljo enemmän mut sit ei oo tarpeeks tasokasta ja sillee aik lepsuu"
- "Joskus myös pyörä- ja kävelytiet ovat ihan jäässä, jolloin on vaarallista kävellä tai pyöräillä."
- "Talvisin teiden hiekotus ja kolaus on puutteellista"
- "talvella ihan mahdotonta koska auroja ei näy missään ja tiet ovat TODELLA liukkaista t:Hattulalainen"

3. Liikenneyhteydet (21 %)

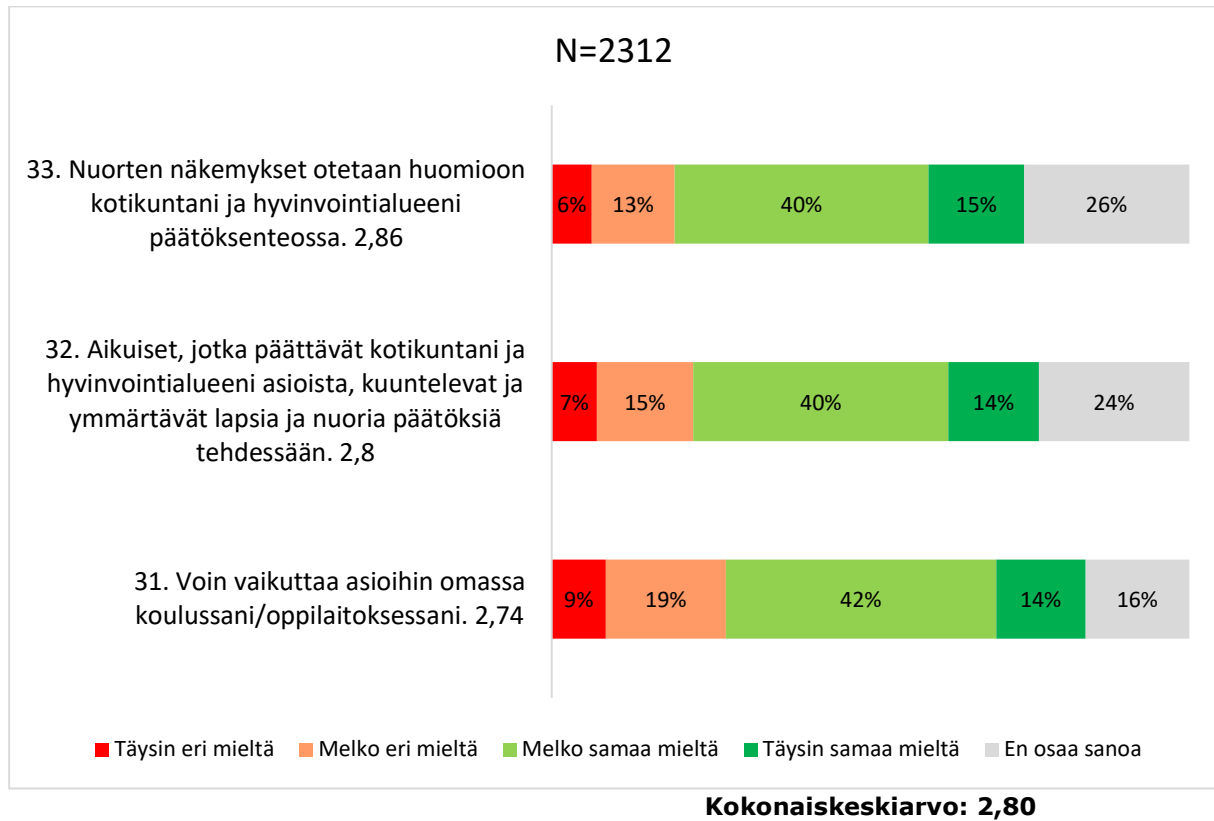
- "Vissa hobbyer är i en längre bort del av kommunen som gör det svårt att fixa skjuts när föräldrar inte vill skjuta och det är dyrt att köra traktor, moped osv."
- "Asun niin kaukana niin siis 28 kysymys on tolee et 23km on harrastuksiin et ja sitk kun ei pääse vaan joskus kun ei oo kukaan viemässä"
- "vaikeeta ku silta on rikki ja ne aikataulut muutettii iha huonoks nii pitää oottaa kaupan penkillä puol tuntii"
- "Uudet ratikkareitit vaikeuttivat kulkemista huomattavasti. Aikaa kuluu paljon enemmän"
- "Ruokolahdelta pitäisi pystyä menemään linja-autolla enemmän Imatralle ja Imatralta Ruokolahdelle esim. tunnin tai kahden välein."

4. Turvallisuus ja viihtyvyys (13 %)

- "Vaikka paikkoja on nuorille paljon monet nuoret käy silti tuhoamassa paikkoja. Keskusta on vaarallinen paikka pimeällä."
- "Täällä on joskus rauhallista mutta joskus täällä riehutaan."
- "talvella ihan mahdotonta koska auroja ei näy missään ja tiet ovat TODELLA liukkaista t:Hattulalainen"
- "Vapaa-ajan viettopaikoista, olisi kiva jos olisi sellainen kahvila joka on tarkoitettu vain nuorille jotta voi opiskella rauhassa ja syödä välipalaa, joku paikka joka ei myöskään olisi oppilaille liian kallis"
- "olisi kiva jos tavallisten nuorisotilojen lisäksi olisi esimerkiksi paikkoja nuorille opiskeluun ja rentoutumiseen."
- "Nuorisotilat ovat mukavia mutta kun ne ei ole auki niin kirjasto on aika täynnä ja sielläkin on vain yksi paikka missä syödä."

5. Muut sekalaiset (8 %)

3.8. Nuorten mahdollisuudet vaikuttaa

Kaaviossa esitetään vastausten prosenttijakaumien lisäksi vastauksille lasketut numeraaliset keskiarvot, ja väittämät esitetään allekkain niiden saamien keskiarvojen mukaisessa suuruusjärjestyksessä.

3.8.1. Haluatko kertoa lisää tämän osion vastauksistasi?

Tähän kohtaan annettiin kaikkiaan 304 vastausta, ja ne jakaantuivat eri aihepiireittäin seuraavasti:

1. Nuoria ei kuunnella päätöksenteossa (31%)

- Nuoria ei kuulla ollenkaan. Puistoja poistetaan, kouluja lakkautetaan ja nuorilta leikataan.
- Nuorilta ei kysytä mitään päätöksiin liittyen.
- Meillä ei kuunnella nuoria tarpeeksi.
- Lyseon koulun lisärakennuksen ja kulkumatkojen suhteen ei ole kysytty YHTÄÄN mitään oppilailta.
- Nuoria pitäisi oikeasti kuunnella enemmän.
- Nuoria harvemmin kuunnellaan.
- Esimerkiksi pikkusiskoni pieni kyläkoulu lakkautettiin, ja jätettiin kuulematta se tärkein lapsen ääni.
- Esim. lukioden yhdistäminen, vaikka moni opiskelija ja opettaja oli sitä vastaan.
- Kuntaamme ei kiinnosta nuoret ja lapset.
- Tuntuu että päättäjiä kiinnostaa enemmän se, mihin rahaa menee ja otetaan sieltä, missä on halvinta.

---

2. Nuoret voivat vaikuttaa, mutta vaikuttaminen on vaikeaa (17%)

- Pyrin vaikuttamaan aina kun siihen löytyy mahdollisuus, kyselyiden avulla, Wilma-viesteillä tai palautteilla rehtorille.
- Koulussa pystyy vaikuttamaan paljonkin, mutta kunnalla ei tietenkään niin paljoa.
- Kyselyillä voi vaikuttaa.
- Niitä yritetään kovin ottaa huomioon, mutta mitään ei varsinaisesti ole vielä saatu toteutettua.
- Pääsääntöisesti meidät otetaan huomioon, mutta joskus he väittävät ottaneensa meidät huomioon, vaikka kukaan ei olisi samaa mieltä päätöksestä.
- Lukiossani toimii hyvin opkh, ja he osaavat kuunnella oppilaiden toiveita.
- Olen kuntani nuorisovaltuuston puheenjohtaja.
- Undrar någon vad som händer om 300 elever skriver på ett papper emot något, och dessutom skriver kraven på ett respektfullt sätt? Svaret är: nothing.
- Riippuu täysin mistä päätöksestä on kyse ja ketkä siitä päättää. Toiset kuuntelee nuoria, toiset ei.
- Som jag tidigare nämt är skolan väldigt jämställd. Alla som vill får vara med och göra en skillnad och så är det även i kommunerna.

---

3. Kritiikki koulua ja päättäjiä kohtaan (15%)

- Koko ajan leikataan lisää opetukselta.
- jatkuvasti hyvinvointipalveluista nipistetään varsinkin nuorten osalta.
- Meidän koulun jotkut opettajat eivät ota välillä huomioon oppilaiden mielipidettä, jos oppilas on vilkkaampi yksilö.
- Aikuiset eivät ota lapsia tarpeeksi hyvin huomioon päätöksenteossa. He voisivat kuunnella lapsia paremmin.
- Aikuiset eivät kuuntele lapsia riittävästi päätöksenteossa.
- Yksi opettaja ymmärtää minua jotenkin, muut eivät ymmärrä avun tarvettani.
- Men fygde fitidf U.

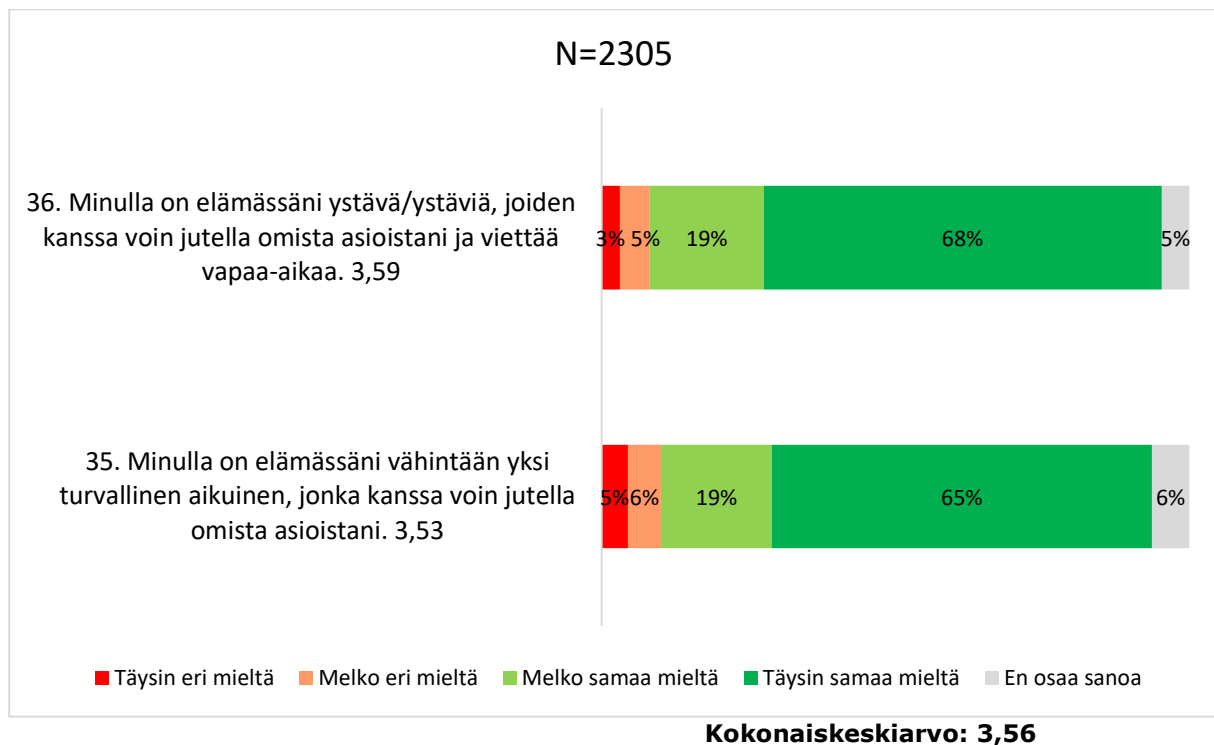
4. Mielen terveys ja hyvinvointi päätöksenteossa (7%)

- Minusta tuntuu, että koulussa ei aina ymmärretä mielen terveysongelmia ja niiden aiheuttamia haasteita koulunkäynnissä.
- Kotikunnassa tuntuu siltä, ettei nuorten terveys kiinnostaisi ketään, koska jatkuvasti ihmisten terveydenhoitoon liittyviä aikoja perutaan.
- Kukaan ei pysty auttamaan minun ongelmistani, koska he eivät ymmärrä mitään. Minulla on autismi ja siihen en ole saanut mitään auttavaa apua...
- Pitäisi mielestäni enemmän kuunnella nuoria siinä koskevissa päätöksissä ja tehdä niille myös turvallinen ympäristö.
- Nuorten mielipiteitä ei oteta huomioon mielen terveyttä koskevissa päätöksissä.
- Mielen terveysasiat jäävät aina muiden asioiden jalkoihin.
- Ei ole riittävästi palveluita nuorten mielen terveyden tueksi.
- Nuoret jäävät liian usein yksin ongelmiansa kanssa.
- Pitäisi lisätä resursseja nuorten hyvinvointiin.

---

5. Muut sekalaiset (30%)

3.9. Ystävät ja läheiset aikuiset

Kaaviossa esitetään vastausten prosenttijakaumien lisäksi vastauksille lasketut numeraaliset keskiarvot, ja väittämät esitetään allekkain niiden saamien keskiarvojen mukaisessa suuruusjärjestyksessä.

3.9.1. Haluatko kertoa lisää tämän osion vastauksistasi?

Tähän kohtaan annettiin kaikkiaan 291 vastausta, ja ne jakaantuivat aihepiireiltään seuraavasti:

1. Perhe ja läheiset aikuiset (32 %)

- "Voin jutella äidille."
- "Vanhemmille on aina helppo puhua."
- "Minulla on hyvin luotettavia aikuisia elämässäni ja kolme hyvää ystävää."
- "Minulla on hyviä kavereita ja vähän hyvät vanhemmat."
- "Läheiset, perhe ja kaverit ovat tärkeitä."
- "Minulla on paljon läheisiä, joille kertoa kaikkea (perhe ja kaverit)."
- "Minulle on tärkeää, että aina löytyy joku henkilö, jolle voi puhua kaikesta."
- "Turvallisia aikuisia on, mutta en ole uskaltanut heille puhua kaikesta, mistä olisin halunnut."
- "Aikuiset voisivat kysyä enemmän lasten kuulumisia."
- "Yleensä on ainakin yksi aikuinen, joka kuuntelee."

2. Ystävät ja kaverit (29 %)

- "Äiti ja isä sekä ystäväni rinnakkaisluokalta."
- "On minulla pari kaveria, mutta he asuvat niin kaukana, että näemme vain harvoin."
- "Paras ystäväni asuu naapurissa ja koulussa on pari luotettavaa aikuista."
- "On aivan ihania ystäviä."

- "Monta hyvää ystävää, jotka auttavat aina ja joiden seurassa voin olla oma itseni."
- "Minulla on yksi ystävä, joka on minulle hyvä ja tärkeä ♥."
- "Kysymys 36: kavereiden kanssa on aina ollut vaikeaa, täällä asuvia kavereita ei ole, mutta minulla on online-kavereita muissa maissa."
- "Rakastan ystäviäni ja perhettäni ja olen ylpeä, että minulla on edes heidät minun elämässäni. En juurikaan vaadi muuta."

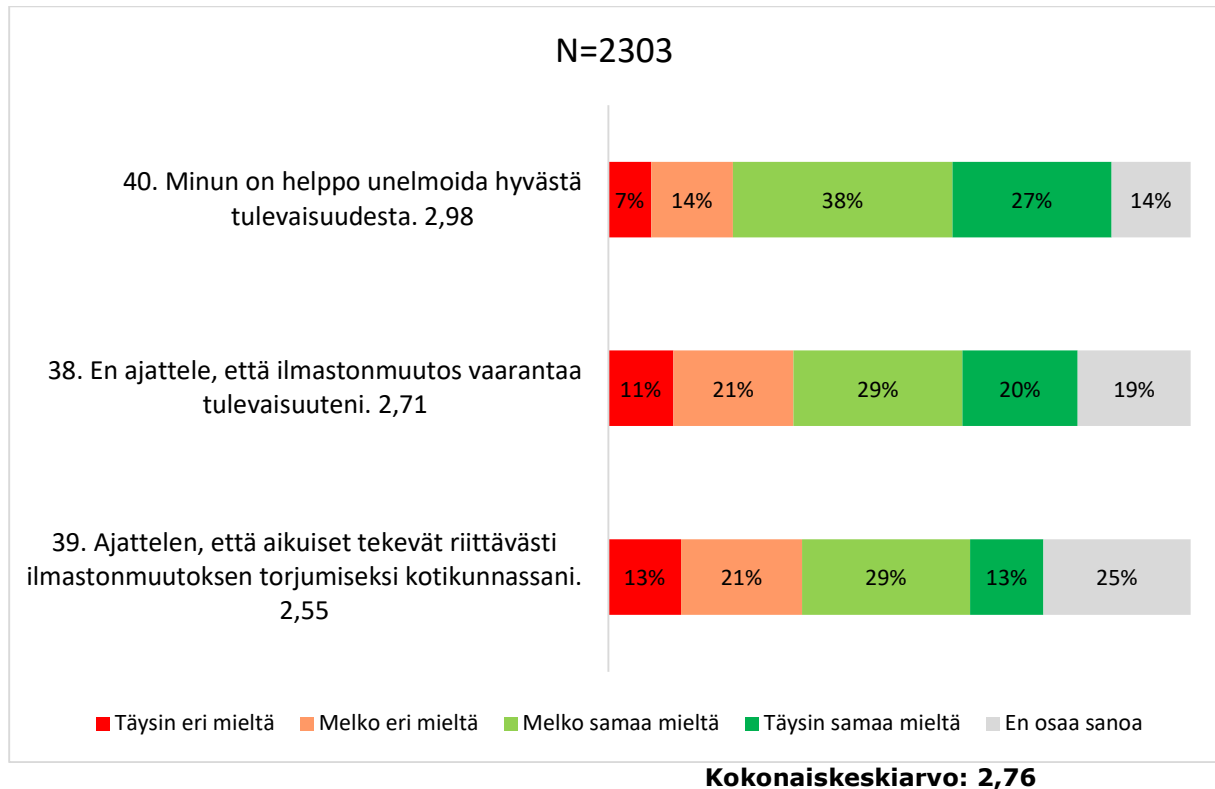
3. Ei ole kavereita tai vaikeuksia ihmissuhteissa (14 %)

- "Hyvin vähän ystäviä."
- "Mulla on vaan yks hyvä kaveri, mutta ollaan eri kouluissa, ja kukaan porukka ei halua ottaa mua mukaan leikkeihin, niin oon aina yksin välkillä."
- "Ei ole turvallista aikuista, vaan ainoa, jolle puhun 'sellaiset', on tyttöystäväni."
- "Ei ole kavereita, koska kaikki puhuu paskaa."
- "Ei mulla oo kavereita, koska oon lone sigma wolf ja sigmoilla ei ole kavereita. ;)"
- "Aikuisten kanssa puhuminen on ahdistavaa."
- "Kavereita on aina ollut vähän."
- "Turvallisia aikuisia on, mutta en ole uskaltanut heille puhua kaikesta, mistä olisin halunnut."

---

4. Muut sekalaiset (25 %)

3.10. Tulevaisuudenusko

Kaaviossa esitetään vastausten prosenttijakaumien lisäksi vastauksille lasketut numeraaliset keskiarvot, ja väittämät esitetään allekkain niiden saamien keskiarvojen mukaisessa suuruusjärjestyksessä.

3.10.1. Haluatko kertoa lisää tämän osion vastauksistasi?

Tähän kohtaan annettiin kaikkiaan 292 vastausta, jotka jakaantuivat aihepiireiltään seuraavasti:

1. Ilmastonmuutos ja ympäristöhuolet (27 %)

- "Tulevaisuus ahdistaa minua. Haluaisin ja yritän tehdä kaikkeni sen eteen, että se näyttäisi hyvältä ja auttaa ilmastonmuutoksen estämisessä."
- "Nuorille kerrotaan ilmastonmuutoksen vaaroista jo varhain, joka aiheuttaa ahdistusta."
- "Ilmastonmuutoksen myötä lumen määrä vähenee ja hiihto lajina vaarantuu."
- "Aikuiset eivät tee kotipaikkakunnallani riittävästi ilmastonmuutoksen torjumiseksi."
- "Tuntuu, että paljon puhutaan, mutta vähän tehdään ilmastonmuutoksen torjumiseksi."
- "On pelottavaa ajatella, miten ilmastonmuutos vaikuttaa tulevaisuuteeni."
- "Maailma muuttuu, mutta ihmiset eivät halua tehdä muutoksia ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi."
- "Toivon, että ilmastonmuutoksesta voitaisiin puhua enemmän."
- "Ilmastonmuutos vaikuttaa nytkin jo paljon, mutta roskaamista ja muuta silti on paljon."
- "Mielestäni tavallisilla kansalaisilla ei ole paljon vaikutusta ilmastonmuutoksen pahenemiseen."

---

2. Yleinen ahdistus ja epävarmuus tulevaisuudesta (19 %)

- "Pelottaa oikeasti tosi paljon."
- "Minua pelottaa tulevaisuus."
- "Oon aika depressed."
- "Haluan. Aika monet uutiset alkavat pelottaa, että onko tulevaisuudessa turvallista."
- "Mitä uutisissa ollaan sanottu, että Venäjä miettii hyökkäävän Suomeen, niin aika synkältä tulevaisuus näyttää."
- "Jos en saa tarvitsemaani apua koulussa muilta kuin isältäni, niin en tule pärjäämään."
- "En tiedä miten pääsen eteenpäin tulevaisuudessa."
- "En tiedä haluanko hankkia lapsia ihan vain sen takia, että pelkään ettei maailmalla ole tarjottavana heille hyviä olosuhteita tulevaisuudessa."
- "Minä itse unelmoin paljon ja on kunnianhimoisia tavoitteita elämässä, mutta tiedän että monella nuorella ei näin ole esimerkiksi mielenterveysongelmista johtuen."

---

3. Optimismi ja henkilökohtaiset tulevaisuudenhaaveet (16 %)

- "Koulussa oppiminen on minulle helppoa ja tulevaisuudensuunnitelmissa olisi mennä hyvään lukioon!"
- "Minulla on selkeät tavoitteet tulevaisuudelle ja haluan opiskella insinööriksi."
- "Haluan tehdä töitä, joilla on merkitys ja joista nautin."
- "Tulevaisuudessa haluan perustaa oman yrityksen."
- "Uskon, että teknologia tuo paljon mahdollisuuksia ja muuttaa maailmaa paremmaksi."
- "Haluan rakentaa onnellisen perheen ja hyvän elämän."
- "Toivon, että maailma kehittyy hyvään suuntaan ja ihmiset oppivat enemmän toisistaan."
- "Tulevaisuus näyttää kirkkaalta, kun tekee töitä tavoitteidensa eteen."
- "Uskon, että voin saavuttaa unelmani, kunhan panostan opiskeluun ja kehityn jatkuvasti."

---

4. Teknologia, yhteiskunta ja maailman muuttuminen (13 %)

- "Tulevaisuudessa ihmiset ovat tietämättömiä ja kaikki tekevät sitä, mitä netissä sanotaan."
- "Teknologian kehitys on vaikuttanut ihmisiin niin hyvässä kuin pahassa."
- "Aikuisten päätökset ohjaavat kuluttamaan aina vain enemmän."
- "1980-luvulla aiemmilla polvilla oli mahdollisuuksia omaksua sellaista teknologiaa, joka kesti käyttöä."
- "Uusi puhelin ja läppäri pitäisi ostaa joka 3-5 vuosi, mutta ennen riitti, kun käytti puhelinkoppia."
- "Teknologian kehitys voi pelastaa maailmaa, mutta samalla se voi myös tuhota sen."
- "Yhteiskunnan pitäisi miettiä enemmän, miten teknologinen kehitys vaikuttaa ihmisten elämään."
- "Ilmastonmuutosta voisi hillitä paremmalla teknologialla ja kehittyneillä energiaratkaisuilla."
- "Tulevaisuudessa emme enää tiedä, mikä on totta ja mikä ei, koska tekoäly voi väärentää kaiken."
- "Monet aikuiset eivät ymmärrä, miten suuri vaikutus teknologialla on tulevaisuudessa."

---

5. Muut sekalaiset (26 %)

3.11. Yhteenveto eri kategorioiden vastauksista

Kun tarkastellaan edellä esitettyihin, eri elämäalueille kohdistuviin kysymyksiin annettuja vastauksia kategorioittain, niin niiden nähdään saaneen keskiarvopisteitä seuraavasti:

Kategoriat ovat allekkain keskiarvopisteiden suuruusjärjestyksessä. 1=erittäin tyytymätön - 4=erittäin tyytyväinen	Kaikki vastaajat (N=2483)
Ystävät ja läheiset aikuiset	3,56
Kiusaaminen, syrjintä ja väkivalta	3,46
Opiskelu ja oppiminen	3,08
Harrastaminen, vapaa-aika ja liikkuminen	3,04
Päihteet (esim. alkoholi, tupakka, vape, huumeet)	3,00
Yhdenvertaisuus	2,87
Mielenterveys	2,83
Nuorten mahdollisuudet vaikuttaa	2,80
Tulevaisuudenusko	2,76
Yhteensä	3,05

3.12. Yhteenvedo kaikista väittämistä

Kun tarkastellaan jokaiseen yksittäiseen väittämään annettuja vastauksia, niin niiden nähdään saaneen keskiarvopisteitä seuraavasti:

Väittämät ovat allekkain keskiarvopisteiden suuruusjärjestyksessä. 1=erittäin tyytymätön – 4=erittäin tyytyväinen	Kaikki vastaajat (N=2483)
24. En ole itse kokenut väkivaltaa viimeisen vuoden aikana aikuisten taholta.	3,69
22. Minun ei ole tarvinnut pelätä viimeisen vuoden aikana, että aikuiset käyttäytyvät väkivaltaisesti minua kohtaan.	3,60
36. Minulla on elämässäni ystävä/ystäviä, joiden kanssa voin jutella omista asioistani ja viettää vapaa-aikaa.	3,59
23. En ole itse kokenut väkivaltaa viimeisen vuoden aikana muiden nuorten taholta.	3,53
35. Minulla on elämässäni vähintään yksi turvallinen aikuinen, jonka kanssa voin jutella omista asioistani.	3,53
21. Minun ei ole tarvinnut pelätä viimeisen vuoden aikana, että muut nuoret käyttäytyvät väkivaltaisesti minua kohtaan.	3,36
1. Koulussani / oppilaitoksessani on sopivan kokoiset luokat/opetusryhmät.	3,33
12. Olen saanut koulussani/oppilaitoksessani riittävästi tietoa päihteiden vaikutuksista, riskeistä ja keinoista suojautua päihteisiin liittyviltä ongelmilta	3,30
3. Koulussa /oppilaitoksessani saa tukea oppimiseen silloin, kun sitä tarvitsee (esimerkiksi tukiopestusta, opettajalla on aikaa neuvoa).	3,23
29. Kotikunnassani on helppoa ja turvallista liikkua kävellen, pyörällä ja muilla kevyen liikenteen kulkutavoilla kaikkina vuodenaikoina.	3,21
5. Opiskeluhooltoon (koulupsykologi, koulukuraattori, kouluterveydenhoitaja tai koululääkäri) on helppo päästä.	3,19
6. Koulumatkani / matka oppilaitokseeni ei ole liian pitkä.	3,13
19. Minun ei ole tarvinnut pelätä kiusaamista tai syrjintää viimeisen vuoden aikana.	3,12
9. Jos tarvitsen apua pahaan oloon, esimerkiksi ahdistukseen, tiedän, mihin tai keneen ottaa yhteyttä.	3,04
28. Pääsen kulkemaan harrastuksiin ja vapaa-ajan viettoon helposti.	3,04
15. Opettajat ja muut kouluni/oppilaitokseni aikuiset ymmärtävät lasten ja nuorten moninaisuutta ja erilaisia vähemmistötaustoja hyvin (esim. seksuaalivähemmistöt, kuten homot ja lesbot; sukupuolivähemmistöt, kuten transnuoret ja intersukupuoliset; lapset, joiden äidinkieli on muu kuin suomi tai ruotsi; vammaan kanssa elävät lapset; neurovähemmistöt, kuten ADHD, ADD).	3,01
27. Kunnassani on riittävästi nuorille avoinna olevia vapaa-ajanviettopaikkoja (esim. nuorisotilat, kirjasto, liikuntapaikat, puistot).	2,99
40. Minun on helppo unelmoida hyvästä tulevaisuudesta.	2,98
26. Kotikunnassani on tarjolla riittävästi edullisia tai maksuttomia harrastuksia.	2,91
16. Kouluni/oppilaitokseni aikuiset kohtelevat kaikkia nuoria reilusti ja kunnioittavasti.	2,90
2. Oppitunneilla on riittävän rauhallista, jotta pystyn keskittymään opiskeluun.	2,89
33. Nuorten näkemykset otetaan huomioon kotikuntani ja hyvinvointialueeni päätöksenteossa.	2,86
32. Aikuiset, jotka päättävät kotikuntani ja hyvinvointialueeni asioista, kuuntelevat ja ymmärtävät lapsia ja nuoria päätöksiä tehdessään.	2,80
31. Voin vaikuttaa asioihin omassa koulussani/oppilaitoksessani.	2,74
4. Koulussani / oppilaitoksissani saa hyvää ja ravitsevaa ruokaa.	2,72
8. Mielenterveyteen liittyvistä asioista puhutaan koulussani/oppilaitoksessani tarpeeksi.	2,71
10. Nuoret saavat tarvitessaan riittävästi apua mielenterveyden haasteisiin kotikunnassani/hyvinvointialueellani.	2,71
38. En ajattele, että ilmastonmuutos vaarantaa tulevaisuuteni.	2,71
17. Jokainen nuori voi olla koulussani/oppilaitoksessani avoimesti oma itsensä.	2,70
13. Nuoret, joilla on ongelmia päihteiden kanssa, saavat apua kotikunnassani/hyvinvointialueellani.	2,58
39. Ajattelen, että aikuiset tekevät riittävästi ilmastonmuutoksen torjumiseksi kotikunnassani.	2,55
Yhteensä	3,05

3.13. Yhteenveto eri vastaajaryhmien vastauksista

Kun tarkastellaan jokaisen vastaajaryhmien antamia vastauksia, niin niistä lasketut keskiarvopisteet jakoutuivat seuraavasti:

Väittämät ovat allekkain keskiarvopisteiden suuruusjärjestyksessä. 1=erittäin tyytymätön - 4=erittäin tyytyväinen	Keskiarvot
Pojat (N=876)	3,19
Lukiolaiset (N=225)	3,09
Pienen kaupungin tai kuntakeskuksen asukkaat (N=1106)	3,08
Yläkoululaiset (N=1930)	3,07
Kaikki vastaajat (N=2483)	3,05
Maaseudun asukkaat (N=729)	3,05
Yli 50 000 asukkaan kaupungin asukkaat (N=414)	3,02
Tytöt (N=1242)	3,01
Vierasta kieltä kotikielenä puhuvat (N=122)	2,98
Neurovähemmistöön kuuluvat (N=280)	2,83
Vammaiset tai pitkäaikaissairaat (N=114)	2,82
Vähävaraisen perheen jäsenet (N=278)	2,81
Seksuaalivähemmistöihin kuuluvat (N=261)	2,78

3.14. Valitse listasta kolme (3) asiaa, jotka ovat mielestäsi nuorten suurimmat ongelmat elämässään tällä hetkellä.

Muu ongelma, mikä -vastaukset on käsitelty sivulla 45

Valituista vastausvaihtoehdoista oli mahdollista antaa omasanaisesti lisäkommentteja, jotka esitetään seuraavalta sivulta lähtien kunkin kohdan osalta vastaukset luokiteltuina.

3.14.1. Haluatko kertoa lisää valitsemistasi ongelmista?

Oppimiseen liittyvät ongelmat koulussa /oppilaitoksessa

Tähän kohtaan annettiin 227 vastausta, jotka jakaantuivat eri aihealueiden mukaan seuraavasti:

1. Koulun ympäristö ja sen vaikutus oppimiseen (29 %)

- "Ulkovälkät"
- "Suuret ryhmäkoot, puhelimet"
- "Pien luokkia ei ole tarpeeksi vaikka oppilaita on paljon ketkä sitä tarvitsee"
- "Oppiminen on vaikeaa koska luokat ovat liian isoja"
- "Oppilaita ei kiinnosta koulunkäynti, joten he eivät keskity/ole hiljaa tunneilla jolloin muillakaan luokan oppilailla ei ole työrauhaa."
- "Muut oppilaat eivät anna tauhaa toisille"
- "melu, rauhattomuus, kiusaaminen, nimen huutelu, jne..."
- "Liian pitkät koulupäivät. Se on iso ongelma koska nuoret eivät jaksa keskittyä 7 tuntia täysillä."
- "Liian meluisaa ja välillä huono työrauha"
- "Koulussamme on myös meteliä tunneilla välillä."

2. Oppimisvaikeudet ja niiden tunnistaminen (23 %)

- "Vähöksytään joitain oppilaita oppimisen suhteen"
- "Vissa har svårare än andra att lära sig ja se on tavallista"
- "Tuntuu vaa että ei ikinä osaa mitään mut haluis kyl oppii"
- "Tiedän paljon ihmisiä koulustani joilla on oppimisvaikeuksis, joita ei välttämättä oteta niin tosissaan"
- "oppimisvaikeuksia/adhd/add ei oteta tosissaa ja oletetaan et me voijjaa vaa päättää että keskitytään mut ei me voijja"
- "Oppimisvaikeudet ja se, että niiden takia oppimismotivaatio kärsii"
- "Oppiminen tuntuu olevan harvinaista herkkua; varmaan keskittymisvaikeudet"
- "Näitä ei oteta tarpeeksi vakavasti, joten toivon että asis muuttisi."
- "Monilla on vaikeuksia oppia koulussa mutta siihen ehkä liittyy motivaation puute"
- "Keskittymisvaikeudet ja lukihäiriö joihin en ole saanut apua"

3. Sosiaaliset ja emotionaaliset tekijät (21 %)

- "Vaikka kiusaaminen"
- "Nuorten mielenterveys heikentyy huomattavastin kiusaamisesta yksinäisyydestä aikasista aamuista liiasta opiskelusta se on vaan fakta"
- "Nuorilta odotetaan paljon eikä oppimiseen saa apua niin helposti"
- "Nuorilla on paljon oaineita koulun kanssa, joka purkautuu stressinä ja ahdistuksena."
- "Motivaatio koulun käyntiin on huono ja ei käy koulua"
- "Monet eivät pärjää koulussa ja heillä on hankala saada jotain tehtyä"
- "Mielenterveysongelmat ja muut keskittymisvaikeudet"
- "Koulu on stressaavaa ja voi olla tosi raskasta."
- "Jag tror att det är svårt för många att hänga med i skolan då andra problem kanske tar över vardagen. Ja stressen med skolan kan förvärra alla andra problem."

4. Opettajat ja opetus (17 %)

- "Useita oppilaita ei oteta huomioon"
- "Skolan kan vara jätte svårt ibland och jag känner inte att jag får den hjälp jag behöver, lärarna förväntar sig att alla kan lika mycket"
- "Opetus on heikentynyt paljon"
- "Opettamisesta ei tehdä tarpeeksi kiinnostavaa"
- "Olisi kivempaa jos paremmat oppilaat ja huonommat oppilaat olisivat eri luokilla, jotta kaikki saisivat omantasoista oppimista."
- "Jotkut opettajat ei osaa opettaa"
- "Joskus opettajat eivät tajua sitä, etteivät kaikki pysy perässä"

- "Huonot opettajat, ei panosteta tarpeeks opettamiseen"
- "Dåliga lärare"

5. Muut sekalaiset (11 %)

Rauhattomuus koulussa / oppilaitoksessa

Tähän kohtaan annettiin 151 vastausta, jotka jakaantuivat eri aihealueiden mukaan seuraavasti:

1. Häiriökäyttäytyminen (15 %)

- "Usein on vaikea keskittyä tunnilla melun takia, joka on epäreilua jos itsellä on tavoitteita ja haluaa keskittyä."
- "Tunneilla on meteliä ja levotonta."
- "Luokassa on paljon häiriköitä, jotka huonontavat työrauhaa."
- "Kaikilla tunneilla on hirveä mekkala, enkä pysty keskittymään yhtään mihinkään."
- "Jotkut oppilaat vain eivät osaa olla hiljaa."
- "Muut oppilaat ovat kovaäänisiä tiloissa, jotka on tarkoitettu hiljaiselle työskentelylle."
- "Kaikki huutaa ja heiluu ja muuten vaan hökälöi."
- "Kaikki juoksee ja huutaa kaikkialla."
- "Jonkin verran tappeluita ja huutelua koulun käytävillä."
- "Meil on kolme ADHD-tyyppiä, ne häiritsee ja iso mekkala."

2. Opettajien auktoriteetti ja kurinpito (15 %)

- "Oppitunneilla on rauhatonta, koska opettajat eivät saa oppilaita kuriin."
- "Opettajilla ei riitä aikaa eikä jaksamista."
- "Opettajat eivät ole tarpeeksi tiukkoja työrauhan ja ylipäätään rauhallisuuden suhteen."
- "Opettajat eivät enää uskalla/pysty poistamaan oppilaita luokasta, jos he häiritsevät."
- "Opettajat eivät välttämättä puutu luokassa meluun ja häiritsemiseen."
- "Ongelmalliset oppilaat laitetaan yhteen puhutteluun ja ajatellaan, että kaikki järjesty sen jälkeen."
- "Oppilaille ei olla tarpeeksi tiukkoja."
- "Opettajien heikkojen toimivaltuuksien aiheuttama rauhattomuus vaikeuttaa oppimista."
- "En voi keskittyä luokassa, kun opettajat ei pidä kuria."
- "En pysty keskittymään kunnolla, koska liian pitkät koulupäivät, opettajat ovat liian helliä."

3. Kiusaaminen (12 %)

- "Kiusaaminen, ahdistus ja tyhmät nuoret."
- "Toisten asioita levitellään ilman syytä oppilaiden keskuudessa."
- "Ongelmia koulussa, koska oppilaita ei kunnioiteta."
- "Osa oppilaista on rauhattomia ja kiusaa muita."
- "Opettajia vihataan ilman syytä ja muiden tuntityöskentelyä häirintään."
- "Tuntuu, että suurin osa on erittäin villejä ja rauhattomia."
- "Jotkut riehuvat tunneilla ja ovat ilkeitä opettajille ja muille ilman mitään syytä."
- "Jonkin verran tappeluita ja huutelua koulun käytävillä."

4. Ympäristö ja tilat (9 %)

- "Luokkahuoneet liian pieniä, vaikka luokalla olisi paljon oppilaita."
- "Koulussa rauhaa ei ole, kun kaikki kovistelee ja huutelee muille sekä kiusaa muita."
- "On liikaa ruuhkaa ja ihmisiä ei kunnioiteta."
- "Koulussa on kova meteli eikä luokassa oikein pysty keskittymään."
- "Det är för liten skola."
- "Det finns för lite sittplatser och tysta ställen. Man kan inte gå någonstans för att ta det lungt och vara för sig själv."

5. Muut sekalaiset (19 %)

Liian pitkät koulumatkat

Tähän kohtaan annettiin kaikkiaan 65 vastausta, joista esitetään seuraavat poiminnat:

- mul on 14 km pitkä matka suunnilleen
- Minullakin on 30km
- Minulla on mielestäni vähän liian pitkä koulumatka koska minulla on kolme kilsaa
- Koulumatkani on 14kilometriä viikossa kävelyä ja auto matkaa 50kilometriä
- Jag bor 30km bort
- 37 km ja yli tunnin matka pitää herätä liian aikasib
- 17 kilometriä koululle eikö mene kuin ennen koulua ja koulun jälkee bussit
- Minun pitää ensin kävellä,pyöräillä tai mennä autolla 3-4 km bussi pysäkille ja bussipysäkiltä bussilla 7-10km koululle aamulla 50min ennen koulun alkua
- Kun kävelen kotoa bussi pyäkilke ja busiilla menen kouluun aikaa menee helposti reilu tunti
- Joudun herätä liian aikaisin kouluun ja se on ihan naurettavaa kuinka pitkään kestää taksilla kotiin kun se kiertää pitkät lenkit
- Joudun heräämään tosi aikaisin kouluaamuina ja bussimatkani kestää tunnin
- 50m on liian pitkä
- minua kiusattiin entisessä koulussa, ja nyt piti vaihtaa koulua, ja nyt koulumatka on bussit 37min + kävely 6min ja odottelut
- En haluaisi hertä 2 tuntia ennen kuin koulu alkaa bussimatkan takia
- Täältä syrjäseudulta on pitkä matka toisen asteen koulutukseen.
- vem ork far me bergö bussen
- Tar för länge att åka hem med bus
- busresor höger och vänster

Kiusaaminen ja syrjintä

Tähän kohtaan annettiin yhteensä 293 vastausta, jotka jakaantuivat eri aihealueiden mukaan seuraavasti:

1. Yleinen kiusaaminen ja syrjintä: 35 %

- "Kiusaamista tapahtuu tosi paljon, myös meidänkin koulussa."
- "Sitä on liikaa, varsinkin köyhiä kiusataan ja syrjitään enemmän."
- "Kiusaaminen on tosi yleistä."
- "Syrjintä on aivan liian yleistä."
- "Monet kokee kiusaamista."
- "Nykyään ihmisiä kiusataan paljon enemmän."
- "Nuoria nykyään kiusataan liian paljon."
- "Kiusaamista on joka koulussa, koska nämä ihmiset eivät voi vastustaa erilaisuutta."
- "Kiusaamista esiintyy paljon koulussa ja yhä useammin netissä."
- "Över allt i skolan"

2. "Erilaisten" kiusaaminen ja syrjintä: 18 %

- "Kiusaamista kohdistuu eniten sellaisiin ihmisiin, jotka ovat jollain tavalla erilaisia. Mm. sukupuoli ja seksuaalivähemmistöt, erilainen tapa pukeutua."
- "Monia kiusataan erilaisuuden takia ja sitten alkaa aina jännittää sosiaaliset tilanteet."
- "Jos olet erilainen, tulet syrjityksi/kiusatuksi ja pahimmillaan sinulla ei ole kavereita."
- "Jos kuulut LGBTQ, olet turri tai mitään sellaista, sinua tullaan todennäköisesti kiusaamaan ja jopa uhkaillaan, ehkä myös väkivaltaa."
- "Erilaisuus ja siitä johtuvat ongelmat"
- "Erilaisia saatetaan syrjiä"
- "Erillaisia ihmisiä kiusataan"

- "Musta tuntuu vaan, että jos on vähän erilaisempaa ihmistä tai joku esim. vamma niin sitten sillee vähän halveksutaan"
- "Ihmisiä/oppilaita syrjitään, vaikka olisi ihan vähän vain erilainen kuin joku muu tai ei ole varaa samanlaisiin vaatteisiin ja laukkuihin yms kuin muilla"
- "De är många som blir mobbade och diskriminerade på grund av att de kanske klär sig annorlunda."

3. Kiusaamisen seuraukset: 12 %

- "Kiusattu voi saada elinikäiset traumat tai tappaa itsensä."
- "Siitä kiusattu ja kiusaaja kärsii, eikä se ole hyvä."
- "Siitä ei hyödy mitään ja pelkkää haittaa kaikille siitä."
- "Se on hyvin yleistä nykyään ja jättää traumoja nuoriin."
- "Kiusaaminen satuttaa eikä anteeksipyyntö tee mitään."
- "Kiusaaminen jättää pitkäaikaisia jälkiä."
- "Jotkut nuoret kiusaavat tai ovat kiusanneet toisia, joista voi johtua monia eri mielenterveysongelmia."
- "Jag har själv blivit utsatt för mobbning och vet hur jobbigt det kan bli."
- "Många ungdomar ger upp på grund av detta."
- "Monet kokevat kiusaamista, mutta eivät kerro siitä."

4. Kiusaaminen koulussa: 11 %

- "Koulussa on yleensä kiusaamista."
- "Koulussa on paljon syrjintää. Ei paha kiusaamista, mutta pahan olon tuottamista katseilla ja huutelulla."
- "Koulussa kiusataan erilaisia."
- "Kouluissa kiusataan, eikä sille tehdä mitään."
- "Kouluissa kiusataan ja syrjitään muita."
- "Kouluissa huudellaan muille oppilaille turhia asioita, mistä voi tulla paha mieli."
- "Kouluissamme ei huomata kiusaamista ja sille suljetaan silmät."
- "Koko ajan jotain kiusataan tai syrjitään ja koko ajan pitää pelätä."
- "Kouluissani on kansainvälisiä opiskelijoita, joita kohtaan osa opiskelijoista on ilkeitä. Lisäksi ihan suomalaisiinkin kohdistuu häiritsevän paljon kiusaamista ja syrjintää, omakohtaista kokemusta on."
- "Koulussa voi esiintyä yhä kiusausta, en vaan itse ole nähnyt sitä hetkeen aikaan."

5. Kiusaamisen puuttuminen: 10 %

- "Siihen pitäisi puuttua AINA, kun sitä on havaittavissa."
- "Mielestäni sitä ei oteta tarpeeksi vakavasti ja siihen ei puututa kunnolla."
- "Kiusaamiseen puututaan, mutta mielestäni ei riittävästi."
- "Kiusaamiseen ja syrjintään pitäisi puuttua paremmin."
- "Kiusaamiseen ei puututa tarpeeksi, ja syrjimistä normalisoidaan."
- "Koulut eivät oikein välitä."
- "Kouluissa kiusataan, mutta niihin ei melkein ikinä puututa. Jos puututaan, niin sitä kiusaajaa uskotaan kaikessa."
- "Opettajien pitäisi puuttua paremmin."
- "Opettajat eivät puutu kiusaamiseen."
- "Ei noihin puututa kouluissa esim. tai jos puututaan, se on vaan sellaista, että olevinaan saadaan sovittua, mutta ei niitä kiinnosta."

6. Muut sekalaiset: 14 %

väkivalta

Tähän kohtaan annettiin yhteensä 107 vastausta, ja ne jakaantuivat eri aihepiireihin seuraavasti:

1. Väkivallan yleisyys ja lisääntyminen (40%)

- Väkivalta on lisääntynyt
- Väkivaltaa on nykyään usein esim koulussa
- Ulkona on yleensä aika paljon väkivaltaa
- Sitä tapahtuu useammin nuorten keskuudessa ja se leviää esim. Somen kautta
- Nuorten väkivalta on lisääntynyt vakavan paljon.
- Nuorten keskeiset väkivaltarikokset sekä turvattomuudentunne on lisääntynyt kaikkialla.
- Lisääntynyt väkivallan ihannoiti on lisännyt nuorten turvattomuuden tunnetta esim. liikkueessaan kaupungilla.
- Lisääntyneet pahoinpitelyt
- Liikaa väkivaltaa välitunneilla
- Kouluissa on suuri väkivallan uhka ja tuntuu, että aikuiset eivät osaa puuttua tilanteisiin tai esim. tulla väliin. Heillä ei siis ole riittäviä keinoja estää tai ehkäistä tätä.
- Ihmiset kohtaavat väkivaltaisyyttä parhaimmillaan päivittäin.

2. Väkivallan muodot ja ilmeneminen (30%)

- Uhria rangaistaan itsepuolustuksesta
- Tätä esiintyy varsinkin nuorten päihde- kulttuurissa.
- Pojille ainakin meinaa tulla turpaan kaikesta pikkusestakin
- Nuoret voi kokea sitä kaveriporukoissa jos joku ny vaikka läppällä alkaa lyömään
- Nuoret joutuvat joskus kiusaamisen takia kokemaan väkivaltaa. Kiusaaminen liittyy siten
- Monet nuoret haluaa haastaa riitaa ja selvittää ne väkivallalla
- Käytetään oikeaa väkivaltaa koulun ulkopuolella/ koulussa.
- Käytetään melko paljon meidän koulussa
- koulussa tönittää
- Koulussa kiroillaan ja potkitaan vähän välii luokkalainen yrittää kuristaa toista poikaa
- Kiusaaminen tai syrjintä joskus johtaa väkivaltaan
- Jag fick knytnäven rakt i magen hårt två gånger
- Henkinen ja fyysinen esim. kotona ja ihmisuhteissa
- Andra bråkar

3. Väkivallan vaikutukset ja tunteet (17%)

- Väkivaltä on hirveää.
- Väkivaltaisuus on lisääntynyt, kun omaa pahaa oloa puretaan väkivalloin
- Tästä jos jostain on päästävä eroon. En ole itse tällaista lähiaikoina tavannut, mutta sen pitäisi loppua kokonaan. Koulun pitäisi olla turvallinen paikka
- Turha asia josta on aina seuraamuksia ja vahinkoja tapahtuu siinä aina
- Tiedän monia nuoria ketkä on pahoinpidelty toisten nuorten toimesta.
- pelko väkivaltaasta
- rädd för personer som hatar en
- Loppuisi en halua tommosta
- Kenenkää nuoren ei pitäis kokee sellasta
- Det är oftast deras föräldrar som utövar våld på deras barn.
- Det är många som blir utsatt för våld utan att söka hjälp eller prata med en vuxen

4. Väkivallan tekijät ja syyt (9%)

- Oppilaille ei olla tarpeeksi tiukkoja
- Oftas ca 20 åringar som hotar om våld mot ungdomsar
- Nuoret kohdistavat omat sisäiset ahdistukset muihin,eivätkä kye puhumaan siitä
- Lasten / nuorten väkivaltainen käytös on kouluissakin päässyt vähän käsistä, koska opettajilla ei ole tietynlaista auktoriteettia ja vaikutusvaltaa lasten oikeuksiin vedoten. Lapsilla kuuluu olla oikeudet, mutta ne eivät voi johtaa siihen, että muut ihmiset voivat altistua vaaraan.
- Jag vet att långa blir misshandlade i hemmen

5. Muut sekalaiset (13%)

Nuorten mielenterveysongelmat

Tähän kohtaan annettiin yhteensä 369 vastausta, jotka jakaantuivat eri aihepiirien mukaan seuraavasti:

1. Yleiset mielenterveysongelmat (25%)

- "Nuorilla on paljon mielenterveysongelmia, ja moni ei hae niihin apua."
- "Monilla nuorilla on nykyään todella paljon mielenterveysongelmia."
- "Nuorten mielenterveysongelmat ovat lisääntyneet."
- "Många ungdomar mår dåligt av olika orsaker."
- "Nykyään melkein kaikilla on mielenterveysongelmia."

2. Ahdistus ja stressi (20%)

- "Nuorilla on tosi paljon esim. ahdistusta ja stressiä koulusta, ja suuri osa siitä liittyy opettajiin."
- "Useilla nuorilla näihin ongelmiin on isona syynä myös koulu ja siihen liittyvä ahdistus."
- "Tosi monilla nuorilla nykypäivänä on isoja ulkonäköpaineita."
- "Många har ångest."
- "Minua ahdistaa koko ajan, kun olen luokkalaisten kanssa."

3. Avun saanti ja resurssit (17%)

- "Yhä suuremmalla osalla nuorista on mielenterveysongelmia, eikä niihin saa riittävästi matalan kynnyksen apua eikä oikeaa hoitoa. Mielenterveysongelmia ei oteta riittävän tosissaan."
- "Nuoret tarvitsevat apua, ja heitä ei oteta tosissaan, tai kaikki eivät edes saa apua, eikä kaikki työntekijät vain sovi työhön nuorten kanssa."
- "Mielestäni nuorten mielenterveysongelmiin ei saada tarpeeksi apua."
- "Stor del mår psykiskt dåligt och söker inte hjälp."
- "Nuoret eivät pääse helposti juttelemaan omista mielenterveysasioista."

4. Kouluun liittyvät ongelmat (13%)

- "Nuoret voivat huonosti koulun takia."
- "Useilla nuorilla näihin ongelmiin on isona syynä myös koulu ja siihen liittyvä ahdistus."
- "Monet kouluasiat saavat ihmisen stressaamaan ja masentumaan. Esim. rasismi, kiusaaminen ja syrjintä sekä paineet kuten kokeiden arvosanat ja liian paljon odottamista itseltään."
- "Många mår dåligt över till exempel skolan."
- "Nuorilla on nykypäivänä entistä enemmän mielenterveysongelmia, jotka ovat aiheutuneet koulusta. Esim. ahdistus ja opettajien pakotus pelottavat entistä enemmän nuoria. Sekä tietenkin kiusaaminen."

5. Yksinäisyys ja sosiaaliset suhteet (10%)

- "Yksin olo"
- "Monilla on ikäviä tunteita, koska koulussa ei ole turvallista, eikä siellä puututa paljoa kiusaamiseen, aiheuttaa esim. masennusta ja kun on paljon yksinäisiä."
- "Kiusaaminen pahentaa nuorten mielenterveyttä, ja se, että jätetään yksin, ei ole kivaa, vaikka siihen tottuu, mutta se ei estä sitä, etteikö se sattuisi, että joutuu hylätyksi porukasta ja olemaan yksin."
- "Många mår dåligt, det kan handla om nätet, vänner."
- "Niitä on melkein kaikilla, mutta kukaan ei uskalla puhua."

6. Masennus (5%)

- "Monet nykyään ovat deproja."
- "Monella nuorella on masennus tai itsetuhoisia ajatuksia."
- "Useat ovat masentuneita ja ahdistuneita."
- "Depression."
- "Jotkut ovat esim. masentuneita."

7. Itsetuhoisuus ja itsemurha-ajatukset (5%)

- "Suurin osa ystäväistäni ja tutuista on kärsinyt mielenterveysongelmista, mukaan lukien minä itse. Olen kahdesti yrittänyt itsemurhaa, eikä kukaan huomannut. Tiedän myös paljon

nuoria, jotka ovat kokeneet samaa, harva heistä on saanut apua TAI on ollut varaa saada apua."

- "Mietin tehdä itsemurhaa joulukuussa ja melkein tein sen."
- "Itse murha ajatuksia ja viiltelyä."
- "Kaikki haluaa kuolla ja lopettaa koulun tai kaikki ainakin, keillä on ongelmia."

8. Muut sekalaiset (5%)

Nuorten päihdeongelmat

Tähän kohtaan annettiin yhteensä 323 vastausta, jotka jakaantuivat eri aihepiireihin seuraavasti:

1. Yleisyys ja saatavuus (39%)

- "Yläasteella näki että monet käyttää päihteitä ja niitä vaikuttaa saavan todella helposti"
- "Yleistynyt liikaa ja se on liian normalisoitua"
- "Väldigt vanligt på landsbyggden"
- "Varmaan aika yleistä nykyään"
- "Täysin itsestäänselvyys, päihteitä voi hankkia niin helposti snäpin kautta ja monet jakelee naulakoilla ennen tunnin alkua niksapusseja"
- "Suurin osa yli 7 luokkalaisista on testannut tai käyttäo jonkin näköisiä päihteitä ja jopa kolmos luokkalaiset on testannut joka on ihan sairasta ja suuri terveyshaitta"
- "Se yleistyy (kai)"

2. Käyttö syyt ja motiivit (24%)

- "Yksi pako keino paeta paha olo"
- "Yhä enemmän ja enemmän nuoria käyttää päihteitä esim. pahaan oloon tai ryhmäpaineen takia."
- "Vie ajatukset muualle"
- "Tulee kun asiat huonosti"
- "Tosi moni nuori käyttää päihteitä ja jotkut sen takia koska ryhmäpaine"
- "Todella monet nuoret käyttävät päihteitä päästäkseen karkuun omista pahoista asioista tai sillee tiiäks"
- "tar till missbrukning pga psykisk ohälsa. Det blir till en ond sirckel"

3. Tietyt päihteet ja niiden käyttö (17%)

- "Vet många som snurar, röker och vejpar"
- "Vapetusta tapahtuu koulun vessoissa"
- "Vapettaminen ja nikotiinipussien käyttö on melko yleistä ja tupakka/yrtit on semi yleistä"
- "Vape ja pussit"
- "Vape ja niksapussit ovat yleisiä"
- "Typ alla vejpar ocj snusar"
- "Tunnen monia nuoria joilla voisoin kuvitella olevan päihde ongelma, mutta joska eivät itse pidä päihteiden käyttööän ongelmallisena"

4. Huoli ja vakavuus (13%)

- "Vakavia."
- "Useimmilla nuorilla on riippuvuus päihteisiin ja päihdeongelmat on yleistynyt nuorten keskuudessa paljon"
- "Tuntuu että yhä nuoremmat ja nuoremmat käyttävät mm vapea joka heikentää nuorten ja lasten aivojen kehitystä yms joka vaikuttaa varmasti tulevaisuudessa väestön terveyteen"
- "Paha asia. Kuoleman vaara."
- "Suurin osa omasta koulustani käyttää jotain päihdettä vaikka siitä ollaan sanottu ja varoitettu lukuisia kertoja. Nuoret eivät usko ja jatkavat edelleen päihteiden käyttöä."
- "Nuorten päihteidenkäyttö vaikuttaa myös nuorten tulevaisuuteen ja terveyteen varsinkin rappeuttavalla tavalla."

- "Nuorten päihdeongelmat nykypäivänä ovat lidääntyneet huomattavasti, joka on mielestäni ihan kamalaa."

5. Sekalaiset (7%)

Huonot harrastus- ja vapaa-ajanviettomahdollisuudet

Tähän kohtaan annettiin yhteensä 40 vastausta, joista esitetään seuraavat poiminnat:

- Vähä vois olla tasokkaampaa urheilulajii tytöillekki
- Vapaa-ajanviettomahdollisuuksia kuten urheilukenttiä joita huolletaan ei ole tarpeeksi
- Tarvitaan enemmän vapaa-ajan vietto paikkoja
- Ruokolahdella ei oo mitään tekemistä
- Nuorille ei ole kunnassani mitään harrastuksia. Urheilusta kiinnostuneita nuoria kuitenkin on. Harrastuksista saa myös ystäviä, joka ehkäisee yksinäisyyttä.
- Nuoret päätyy huonoille teille huonoissa ajanviettopaikoissa
- Liian vähän mahdollisuuksia, harrastukset ja liikunta puuttuu monen nuoren arjesta kokonaan
- Liian vähän ilmaisia harrastuksia
- Liian pitkä matka harrastuksiin
- Koulukiireet yms rajoittaa muuta harrastusta
- Korkealta uimahyppy harrastus diving on liian kaukana Kalevalassa
- Kaikki hyvät harrastukset on kaukana ja tiettyihin harrastuksiin on käytetty liikaa resursseja, pienempiä harrastuksia syrjitään.
- Kaikki harrastepaikat (yleisimmin jalkapallokentät) ovat päivän ajan täysin bookattu ja menee kiinni liian aikaisin. Olisi parempi että nuoret voisi vapaasti urheilla ja se vähentäis myös porukkaa keskustoissa altistumassa päihteille.
- Ei pääse pois muualle harrastamaan koska ei kulje busseja
- Ei oo melkein mitään tällä pikku kylällä
- Ei ole tarpeeksi lajeja tai kiinnostuneita edes mahdollisuutta siihen
- Ei ole kyytejä minnekkään ilman maksua
- Ei löydy paikkoja läheltä, joissa voisi harrastaa esimerkiksi liikuntaa sisällä.
- De flesta klubbar i kommunen är för de som är i lågstadieåldern. i skolan finns några klubbar men de är oftast på samma dag, och därför kan man bara ha en hobby. Det ordnas heller inte många evenemang.

Huonot mahdollisuudet liikkua harrastuksiin ja vapaa-ajanviettoon

Tähän kohtaan annettiin yhteensä 35 vastausta, joista esitetään seuraavat poiminnat:

- Yks bussi kulkee
- Tämä kunta on jaettu pieniin kyliin ja meidän kylissä ei ole paljon harrastuksia väkimäärän mukaan.
- pitkät välimatkat eikä julkista liikennettä
- Pitkät matkat ja bussilla kulkeminen 3 jälkeen maksaa kotiin
- Paremmat bussilinjat ois kivat
- No joillakin on pitkä matka harrastuksiin
- Muissa kunnissa harrastaminen on vaikeaa, koska välimatkat ovat pitkiä.
- kunnassa ei kulje busseja tarpeeksi useasti syrjäisemmillä alueilla
- korkeat hinnat harvoilla rahaa

- Bussit kulkee aika huonoja reittejä ja harvoin +kallista
- Bussit eivät kulje maaseudulla ollenkaan koulupäivien ulkopuolella, joten mahdollonta päästä harrastuksiin.
- Busseja ei liiku tarpeeksi, jos esim ei asu ihan keskustassa
- busseja ei kulje melkein ollenkaan edes kouluun
- Vissa e för dyr och fins inte som boxning detr dyrt om man ska vara med i en förening
- On hybäy treeni olo suhteet ja hyvät harrastus mahdollisuudet
- Ingen skjuts eller för upptagen

Nuorten huonot vaikuttamismahdollisuudet itseään koskeviin asioihin

Tähän kohtaan annettiin yhteensä 35 vastausta, joista esitetään seuraavat poiminnat:

- Vanhemmat ovat liian tiukkoja omien nuortensa asioiden kanssa
- Skolregler och andra skolfrågor kan inte påverkas mycket av eleverna trots att de själv befinner sig i den situationen som skolan sätter en i.
- Nuoriq pitäisi kuunnella enemmän
- Nuorilta ei kysytä oikeastaan mitään, vaikka asiat liittyisi heidänkin tulevaisuuteen. Esim. Ilmastonmuutos ja terveydenhoito
- Nuoria ei huomioida päätöksenteossa (ei oteta mukaan)
- jotkut nuoret ovat hiljaisia eivätkä uskalla puhua omista asioistaan tai ovat sitä mieltä että minäpä osaan hoitaa asiat itse en tarvitse apua tai jossain kotiolosuhteissa vanhemmat ovat ehkä jopa liian ankaria tai laitoksessa jossa nuori saattaa esimerkiksi hatka koska hän on nuori mutta hän on myös elävä ihminen joten mielestäni nuorten ja lapsien kannattaa antaa elää ja enemmän vapautta sen takia olen suuremmaksi osaksi laitoksessa koska halusin että minua joskus kuunneltaisiin
- Joskus tuntuu että ei kuunnella tarpeeksi
- Iso osa päättäjistä ajattelee vain täysi-ikäisiä tai lapsia silloin kun puhutaan maahan muuton negatiivisista vaikutuksista.
- Ingen hör på va man säjr.
- Ingen hör på ungdomar
- Ei saatu vaikuttaa lukioon
- Ei saada hirveesti päättää mitään
- Ei saa hirveästi päättää koulunkäyntiin liittyvissä asioissa
- ei ole paljoa vaikutusvaltaa
- Ei ne kuitenkaan kuuntele, leikkaukset ja samoin myös protestit jatkuu.
- Ei kysytö tarpeeksi miten voi
- aikuiset päättävät liikaa asioistammem
- Aikuiset ei kuuntele

Nuorten yksinäisyys

Tähän kohtaan annettiin yhteensä 142 vastausta, jotka jakaantuivat aihepiireittäin seuraavasti:

1. Yleinen yksinäisyys (30 %)

- Yksinäisyys on ihan missä iässä tahansa asia, joka lamaannuttaa ihmisen. Miksi tehdä mitään, kun kukaan ei kuitenkaan ole mukana tekemässä?
- Tosi moni nuori on yksinäinen ja heitä jätetään ulkopuolelle
- Suomalaiset ovat helevetin introverttejä
- Olen yksinäinen
- Näen paljon ihmisiä yksin vaikka olisivatkin kaveriporukassa
- Nuoret ovat paljon yksinäisempiä kuin ennen.
- Många är ensam och har ingen att vara med

2. Ulkopuolisuus ja syrjintä (25 %)

- Vissa bli utfryst
- Vaikea saada kavereita
- tosi moni nuori on yksinäinen kun kaverit saattaa syrjiä ja muuta
- syrjintää
- Syrjintä ja erilaisuuden takia kiusaaminen
- Monia nuoria jätetään ulkopuolelle, sekä jäävät helposti yksin omien ajatuksien kanssa
- Moni nuori kärsii yksinäisyydestä erilaisuuden vuoksi

3. Kaverisuhteet ja sosiaaliset taidot (20 %)

- Vissa ksk har vänner men ändå är ensam
- Svårt att hitta kompisar
- puhelin vetää pois porukoista
- Många har inte vänner
- Monet nuoret jätetään ulkopuolelle isossa porukassa.
- Monet jäävät erilaisuuden takia ulkopuolelle kaveriporukoissa
- Jag tror det är många som har kompisar i skolan men inte på fritiden och kanske inte vågar fråga om kompisar vill vara med en utanför skolan, iallafall är det så för mig

4. Yksinäisyys koulussa (13 %)

- olen yksinäinen koulussa
- näkee joka päivä et joku on yksin
- Moni nuori voi jäädä yksin vaikka koulussa olen itse huomannut sellaista
- Monet nuoret jäävät yksin koulussa
- Monet istuvat yksin ilman kavereita
- Jotkut opiskelijat ovat yksinäisiä ja esim syövät yksin. Joskus itsekin, kun kavereilla on ruoka eri aikaan.
- Ensamheten är jag själv utsatt för i skolan. Dock har jag nog kompisar men dom går i andra skolor eller är äldre eller yngre än mig. Ensamheten tror jag påverkas stort p.g.a. gruppsyck.

5. Muut syyt yksinäisyyteen (7 %)

- Tylsää kun ei asu ihan keskustassa
- Toisaalta minkäs sille mahtaa jos on ite vittumainen
- Nuorilla some ja netti aiheuttaa yksinäisyyttä
- Nuoret eivät vietä tarpeeksi aikaa muiden ihmisten kanssa kasvotusten
- Monilla nuorilla on liian yksinäistä ja pelottavaa olla.
- Monet nuoret jäävät yksin ryhmätoissa
- Joskus, tunnen itseni yksinäiseksi

6. Sekalaiset (5 %)

Ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi ei tehdä riittävästi kotikunnassani.

Tähän kohtaan annettiin yhteensä 28 vastausta, joista esitetään seuraavat poiminnat:

- Uusi teknologia on kallista ja sitä pitää ostaa koko ajan vain lisää.
- Tuntuu että. Voisi tehdä enemmän
- Tehdään, mutta asia silti huolettaa.
- Tehdään liian vähän.
- Suuri tulevaisuutta koskeva ongelma
- Skräp slängs allstans och inte mycket soptunnor
- Roskaamiseen ei puututa lainkaan
- Pystytään parempaan.
- Olen täysin samaa mieltä
- No en oo huomannu mitään
- No ei tietenkään tehdä.
- No ei tehdäkään
- Lappeenranta tekee paljon mutta aina voi parantaa kun on näin tärkeästä asiasta kyse
- Ihmisten pitäisi ottaa vakavasti ilmastonmuutos
- Ihmiset ei osaa lopettaa roskaamista tyhmyydestään
- hallitus ei tee mitään
- Esim. Bussit kulkee Järvenpäässä huonosti, joten kaikki joutuvat käyttämään autoja kun julkiset ei toimi, vaikka olisi järkevää että mahdollisimman moni käyttäisi julkisia.
- En ole ainakaan huonannut
- ei pitäisi ajaa niin paljon autolla
- Ei ilmastonmuutos kiinnosta eikä ihmiset ota ilmastonmuutoksen vaikutteita tosissaan.

Kotikunnassani ei mielestäni ole ongelmia

Tähän kohtaan annettiin yhteensä 28 vastausta, joista esitetään seuraavat poiminnat:

- No täällä ei ole ongelmia.
- koska saa riitä västi kaikkea
- Koska olen ollut turvallinen
- Kaikki hyvin
- Isokyrö place to be
- Hyvä paikka
- Enimmäkseen ei ole mitään huonoja juttuja
- En oo ainakaa nähny
- En keksi enempää
- Ei oo
- Ei ole täällä
- ei ole ongelmia
- Ei niin
- ei muutennvikkoo
- Det finns inga problem vad jag vet

Muu ongelma, mikä?

Kysymyskohdassa 3.14. "Valitse listasta kolme (3) asiaa, jotka ovat mielestäsi nuorten suurimmat ongelmat elämässään tällä hetkellä" oli mahdollista vielä nimetä muita ongelmia, joita kysymyksen listassa ei esitetty. Tähän kohtaan tuli kaikkiaan 102 vastausta, jotka jakaantuivat aihepiireiltään seuraavasti:

1. Kouluun liittyvät ongelmat (26%)

- Kouluruoka
- Koulun käynti ja koulu on keskitysleiri
- Huonot opettajat
- Liian pitkät koulupäivät
- Sukupuolirasismi koulussa
- Oppiminen vaikeampaa kiusaamisen ja häiriköinnin takia
- Suuret koulut
- Suuri määrä opettajien antamia tehtäviä
- Koulu alkaa liian aikaisin
- Koulukokeet
- Liikaa kotitehtäviä
- Opettajat eivät ymmärrä nuorten vapaa-aikaa

2. Psykkinen ja fyysinen hyvinvointi (21%)

- Nuorten kokemat paineet liittyen tulevaisuuteen
- Ulkonäköpaineet
- Unen puute
- Itsetuhoisuus
- Keskittymisvaikeudet
- Liian korkeat vaatimukset nuorille
- Nuorten terveydenhuolto huononee
- Sosiaaliset paineet
- Perhe, ystävät ja painostus
- Masennus ja mielenterveysongelmat

3. Päihteet ja riippuvuudet (16%)

- Päihteet
- Liian vähän huumeiden ja alkoholin käyttöä
- Folk vejpar och snusar
- TikTok ja sosiaalinen media koukuttavat
- Liikaa ruutuaikaa
- Puhelinriippuvuus
- Päihteettömyys on ongelma joidenkin mielestä

4. Taloudelliset ja yhteiskunnalliset ongelmat (11%)

- Kaupan hinnat nousee
- Työttömyys
- Harrastukset ovat liian kalliita
- Bensa ja öljy ovat liian kalliita
- Vanhemmilla ei ole aikaa lapsille
- Päätöksentekijät eivät ymmärrä nuoria
- Framtidsplaner störs av klimatförändringarna

5. Sosiaalinen elämä ja syrjintä (9%)

- Tarvitsisi turvallisen aikuisen, mutta ei ole
- Nuorten sosiaaliset taidot ovat heikot
- Bråk med kompisar och familj
- Ei voi olla oma itsensä muiden mielipiteiden takia
- Ryhmäpaine
- Pride ja LGBTQ-aiheet koetaan häiritsevinä tai pakkona

6. Vapaa-aika ja harrastukset (7%)

- Ei harrasteta tarpeeksi

- Liian vähän vapaa-aikaa
- Liian vähän työmahdollisuuksia nuorille
- Ei tarpeeksi hengailupaikkoja

7. **Muut sekalaiset (12%)**

Muu ongelma, mikä? -kohtaan annetut lisävastaukset ("Haluatko kertoa lisää valitsemistasi ongelmista?")

Tähän kohtaan annettiin yhteensä 62 vastausta, joista esitetään seuraavat poiminnat.

- Turvaton olo kun ei ole turvallisia aikuisia
- Rusmedel för ja har märkt att många unga använder olika slags rusmedel
- Päihteettömyys, mielenterveys, lain noudatus
- Opettajat antavat antavat paljon tehtäviä oppilaille, miettimättä sitä että oppilailla on myös muita kursseja joista he saavat tehtäviä ja arvioitavia töitä
- Opettajat antavat 9luokalla liikaa kotitehtäviä. Se on liian kuormittavaa kun pitää keksiä yhtäkkiä mikä haluaa olla isona ja samalla pitää keksiä miten ehtii tekemään kaikki kouluhommat.
- Nuorten kunto on todella huolestuttavalla tasolla ja tähän tulisi puuttua. Lisäksi ylipaino on yleistä ja tämä voi tulevaisuudessa kuormittaa terveydenhuollon palveluja. Nuoret pitäisi saada kiinnostumaan omasta kunnosta ja saada heidät liikkumaan.
- Många är bara på telefonen på hela dagarna långa
- Många i högstadiet vejpår, röker eller snusar.
- Musta tuntuu että koska Suomi on niin pieni maa, että kaikki yrittävät näyttää samalta ja olla samoja ja se on vaikeeta to fit in jos ei seuraa näitä norveja
- muiden mielipiteitä pelätään ja ajatellaan paljon
- Muiden ihmisten kommentit vaikuttaa ihmisiin paljon
- Moni varsinkin tyttö kokee ulkonäköpaineita koulussa
- Mina föräldrar och mitt syskon bråkar ofta och jag tror att det är så för många
- Mainitsin asiasta jo aikaisemmissa kohdissa, mutta nuorten terveyden hoitopalveluista vähennetään koko ajan ja aikoja perutaan
- Lärarna har för höga självförtorende
- Lyseon koulun välimatkoihin täytyisi puuttua välittömästi
- luokkakoot ovat liian suuret ja koulussa ei ole tilaa, mutta silti koulu halutaan uudestaan yhdistää toiseen kouluun ja siten vähentää lukioiden määrää
- Liika ruudulla olo vaikuttaa niin muuhun hyvinvointiin että koulun käyntiin. Joillain saattaa ruudulla olon takia jäädä läksyt tekemättä tai kokeeseen lukematta.
- koulu on keskitysleiri
- Koulu alkaa usein 8:15 ja nuoret eivät pian enään jaksa ja silti mietitään miksi oppilaat myöhästelevät eivätkä jaksa panostaa kouluun
- jotkut opet on huonoi
- Jag hinner inte fotografera för att jag måste vara i skolan
- Itsetuhoisuus

3.15. Missä asioissa kotikunnassasi ja hyvinvointialueellasi päätöksiä tekevien aikuisten olisi erityisen tärkeää kuulla lasten ja nuorten näkemyksiä? Voit kertoa 1–3 asiaa.

Tähän kohtaan annettiin 2134 vastausta, jotka jakaantuivat aihepiireiltään seuraavasti:

1. Mielensterveys ja hyvinvointi (19%)

- "Yksinäisyys kouluissa"
- "Mielensterveysongelmat"
- "Psykkisk ohälsa"
- "Ahdistus"
- "Yrittäkää helpottaa mielensterveysongelmia"
- "Nuorten mielensterveyspalvelut"
- "Voisi olla oma itsensä ilman pelkoa"
- "Nuorten jaksaminen"
- "Masennusta ei saa vähätellä"
- "Itsetuhoisuus syyt"

2. Koulu ja opiskelu (15%)

- "Parempi kouluruoka"
- "Vähemmän läksyjä"
- "Lyhyemmät koulupäivät"
- "Koulun alkamisaika"
- "Oppimisvaikeudet"
- "Turvallisuus kouluissa"
- "Välituntien säännöt"
- "Koulun sisäilma ongelmat"
- "Koulumatkat"
- "Kouluruoka on hyvää"

3. Vapaa-aika ja harrastukset (12%)

- "Vapaa-ajan viettopaikat"
- "Urheilumahdollisuudet"
- "Uudet hengailupaikat"
- "Lisää tapahtumia nuorille"
- "Nuorisotilat"
- "Ilmaisia harrastuksia"
- "Skeittipuistot"
- "Harrastusmahdollisuudet pienissä kylissä"
- "Vapaa-ajan palvelut"

4. Kiusaaminen ja syrjintä (8%)

- "Kiusaaminen ja syrjintä"
- "Syrjintä seksuaalisuuden takia"
- "Väkivalta kouluissa"
- "Mobbing"
- "Syrjminen somessa"
- "Ryhmäpaine"
- "Haukkuminen"
- "Diskriminering"
- "Väkivalta ja sen uhka"
- "Kiusaamisen aiheuttamat seuraukset"

5. Ympäristö ja kestävyys (7%)

- "Ilmastonmuutos"
- "Roskaaminen"
- "Hiekoitus"
- "Luonto"
- "Kestävät liikeneratkaisut"
- "Puistojen ylläpito"
- "Jätteen kierrätys"
- "Vihreät alueet"
- "Klimatförändring"

6. Terveys ja ravinto (6%)

- "Terveelliset elämäntavat"
- "Ruokahuolto kouluissa"
- "Liikunta mahdollisuudet"
- "Univaikeudet"
- "Väsymys"
- "Välipala"
- "Ruuan saatavuus"
- "Terveystenhoito"
- "Ruokamerkinät"
- "Ruuan hinnat"

7. Julkinen liikenne ja liikenneturvallisuus (5%)

- "Halvemmat bussiliput"
- "Turvallinen liikenne"
- "Yöbussit"
- "Liukkaiden teiden hoito"
- "Kävely turvallisuus"
- "Liikennemelun vähentäminen"
- "Bussien kulku koulupäivien ulkopuolilla"
- "Vanhat bussilinjat takasin"
- "Pyöräiden parannus"
- "Liikennevalot"

8. Päihteet ja päihdeongelmat (4%)

- "Nuorten päihteiden käyttö"
- "Vapejen kiello"
- "Alkoholin väärinkäyttö"
- "Päihdeongelmat"
- "Päihteidenkäyttö"
- "Nikotiiniriippuvuus"
- "Päihdekasvatus"
- "Kannabiksen laillistus"
- "Huumeiden riskit"
- "Salakuljetus kouluihin"

Osoite

Iso Roobertinkatu 20-22
00120 Helsinki

Puhelin

+358 - 9 - 221 2424

Internet

web: www.onlinetutkimus.fi
e-mail: tiedustelut@onlinetutkimus.fi

---

9. Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo (4%)

- "Sukupuolten tasa-arvo"
- "Maahanmuuttajien sopeuttaminen"
- "LGBTQ+-oikeudet"
- "Vammaisten mahdollisuudet"
- "Syrjinnän estäminen"
- "Köyhyyden vähentäminen"
- "Sosiaalinen liikkuvuus"
- "Yhdenvertaisuus"
- "Sukupuolittuneet harrastukset"
- "Palkkaerot"

---

10. Talous ja raha-asiat (3%)

- "Halvemmat harrastukset"
- "Bensan hinta"
- "Nuorten köyhyys"
- "Ilmaiset kouluruoat"
- "Asumisen kustannukset"
- "Rahattomuus"

- "Veronkevennykset"
- "Käteisavustukset"
- "Sosiaalietuuksien parannus"
- "Opintotuen korotus"

---

11. Nuorten vaikuttaminen (2%)

- "Nuorten ääni päätöksenteossa"
- "Kuntakyselyt nuorille"
- "Nuorten valta kouluissa"
- "Päätösten läpinäkyvyys"
- "Nuorten ideoiden toteuttaminen"
- "Kuntapalaverit nuorille"
- "Nuorten budjetointi"
- "Ottakaa oppilaat huomioon"
- "Nuorten aloitteet"
- "Muistakaa ottaa nuoret huomioon"

---

12. Muut sekalaiset (15%)

3.16. Onko vielä jotain, mitä haluaisit kertoa tai kommentoida kyselyyn liittyen?

Tähän kohtaan annettiin 531 vastausta, jotka jakaantuivat aihepiireiltään seuraavasti:

1. Kyselyn hyödyllisyys ja tärkeys (28%)

- "Tämmösiä kyselyitä on todella tärkeä tehdä."
- "Tällaiset kyselyt ovat hyviä siinä mielessä että ne myös pistävät nuoret pohtimaan kyseisiä asioita, jos niitä ei vaikka aiemmin ole tullut hirveästi ajateltua."
- "Toivon, että saataisiin jotain positiivista tähän maailmaan ja ehkä tämän kyselyn perusteella joku osaisi tehdä jotain merkityksellistä."
- "Teette tärkeää työtä. Lapset ja nuoret ovat yhteiskuntamme tulevaisuus ja heidän terveyteen, koulumahdollisuuksiin tms. on tärkeä panostaa."
- "Hyvä, että tällaisia kyselyitä välillä tehdään :)"
- "Jag tycker ni gör ett fantastiskt jobb på något så svårt ämne att ta hand om och utveckla! Kämpa hårt"
- "Ihana ja tarpeellinen kysely"

2. Toiveet ja ehdotukset (23%)

- "Toivoisin, että koulujen kouluruoka valikoimaa kokeltaisiin vaihtaa (tehtäisiin enemmän lempi ruoka viikkoja jne)"
- "Toivoisin että jos opettajat huomaisivat pienintäkään epäilystä että nuorella olisi paha olla. Tulisi oppilas vetää sivuun ja jutella rauhassa kahdestaan. (Hamina)"
- "Talvisin voisi hiekoittaa enemmän, koska olen itsekkäin kaatunut jo monta kertaa."
- "Prata mer om psykisk ohälsa i skolan!"
- "Riihimäelle parempi kouluruoka palmia pois"
- "Lisää nuorten oleskelutiloja Sotkamoon. Julkinen liikenne Sotkamon alueella useampaa."
- "Skolan behöver göra mera roliga saker på lektionerna"

3. Myönteiset kommentit kyselystä (19%)

- "Kiitos tästä kyselystä :3"
- "Kiitos kyselystä!"
- "Kiitos kyselystä :D"
- "Oli kiva tehdä tällainen"
- "Oli kiinnostava kysely ja toivon että joskus nuorten ja miksi ei vaikka vanhojenkin olisi turvallista ja mukavaa olla ja elää elämäänsä."
- "Hyvä kysely"
- "Bra att ni gör sånthär!"

4. Neutraalit kommentit (15%)

- "Vähän liian pitkä mutta muuten ok"
- "Vill inte säga"
- "Tylsä"
- "Toivottavasti tämä on anonyymi.."

5. Sekalaiset(15%)

4. Ristiintaulukoinnit

Taulukoissa esitetään vastaajien antamien vastausten keskiarvot pisteytettynä seuraavasti:

- täysin eri mieltä: 1
- melko eri mieltä: 2
- melko samaa mieltä: 3
- täysin samaa mieltä: 4

Taulukkojen solut on värikoodattu vastauksista laskettujen pisteiden keskiarvojen mukaan seuraavasti: mitä lähempänä keskiarvo on ykköstä, sitä punaisempi väri on, ja mitä lähempänä nelosta, sitä vihreämpi. Asteikon keskivaiheilla olevien keskiarvojen väri vaihtelee oranssin eri sävyissä.

4.1. Sukupuolen mukaan

Vastausasteikko: 1 täysin eri mieltä – 4 täysin samaa mieltä = 1 erittäin tyytymätön – 4 erittäin tyytyväinen	Kaikki vastaajat (N=2483)	Tytöt (N=1242)	Pojat (N=876)
Opiskelu ja oppiminen			
1. Koulussani / oppilaitoksessani on sopivan kokoiset luokat/opetusryhmät.	3,33	3,36	3,37
2. Oppitunneilla on riittävän rauhallista, jotta pystyn keskittymään opiskeluun.	2,89	2,80	3,07
3. Koulussa / oppilaitoksessani saa tukea oppimiseen silloin, kun sitä tarvitsee (esimerkiksi tukiopetusta, opettajalla on aikaa neuvoa).	3,23	3,19	3,36
4. Koulussani / oppilaitoksissani saa hyvää ja ravitsevaa ruokaa.	2,72	2,74	2,75
5. Opiskeluhooltoon (koulupsykologi, koulukuraattori, kouluterveydenhoitaja tai koululääkäri) on helppo päästä.	3,19	3,14	3,33
6. Koulumatkani / matka oppilaitokseeni ei ole liian pitkä.	3,13	3,14	3,17
Yhteensä	3,08	3,06	3,17
Mielenterveys			
8. Mielenterveyteen liittyvistä asioista puhutaan koulussani/oppilaitoksessani tarpeeksi.	2,71	2,54	3,03
9. Jos tarvitsen apua pahaan oloon, esimerkiksi ahdistukseen, tiedän, mihin tai keneen ottaa yhteyttä.	3,04	2,97	3,22
10. Nuoret saavat tarvitessaan riittävästi apua mielenterveyden haasteisiin kotikunnassani/hyvinvointialueellani.	2,71	2,55	3,04
Yhteensä	2,83	2,69	3,10

Vastausasteikko: 1 täysin eri mieltä – 4 täysin samaa mieltä = 1 erittäin tyytymätön – 4 erittäin tyytyväinen	Kaikki vastaajat (N=2483)	Tytöt (N=1242)	Pojat (N=876)
Päihteet (esim. alkoholi, tupakka, vape, huumeet)			
12. Olen saanut koulussani/oppilaitoksessani riittävästi tietoa päihteiden vaikutuksista, riskeistä ja keinoista suojautua päihteisiin liittyviltä ongelmilta	3,30	3,30	3,38
13. Nuoret, joilla on ongelmia päihteiden kanssa, saavat apua kotikunnassani/hyvinvointialueellani.	2,58	2,44	2,80
Yhteensä	3,00	2,95	3,14
Yhdenvertaisuus			
15. Opettajat ja muut kouluni/oppilaitokseni aikuiset ymmärtävät lasten ja nuorten moninaisuutta ja erilaisia vähemmistötaustoja hyvin (esim. seksuaalivähemmistöt, kuten homot ja lesbot; sukupuolivähemmistöt, kuten transnuoret ja intersukupuoliset; lapset, joiden äidinkieli on muu kuin suomi tai ruotsi; vamman kanssa elävät lapset; neurovähemmistöt, kuten ADHD, ADD).	3,01	2,99	3,12
16. Kouluni/oppilaitokseni aikuiset kohtelevat kaikkia nuoria reilusti ja kunnioittavasti.	2,90	2,93	2,94
17. Jokainen nuori voi olla koulussani/oppilaitoksessani avoimesti oma itsensä.	2,70	2,59	2,91
Yhteensä	2,87	2,83	2,98
Kiusaaminen, syrjintä ja väkivalta			
19. Minun ei ole tarvinnut pelätä kiusaamista tai syrjintää viimeisen vuoden aikana.	3,12	3,03	3,35
21. Minun ei ole tarvinnut pelätä viimeisen vuoden aikana, että muut nuoret käyttäytyvät väkivaltaisesti minua kohtaan.	3,36	3,41	3,38
22. Minun ei ole tarvinnut pelätä viimeisen vuoden aikana, että aikuiset käyttäytyvät väkivaltaisesti minua kohtaan.	3,60	3,65	3,63
23. En ole itse kokenut väkivaltaa viimeisen vuoden aikana muiden nuorten taholta.	3,53	3,63	3,48
24. En ole itse kokenut väkivaltaa viimeisen vuoden aikana aikuisten taholta.	3,69	3,77	3,66
Yhteensä	3,46	3,50	3,50

Vastausasteikko: 1 täysin eri mieltä – 4 täysin samaa mieltä = 1 erittäin tyytymätön – 4 erittäin tyytyväinen	Kaikki vastaajat (N=2483)	Tytöt (N=1242)	Pojat (N=876)
Harrastaminen, vapaa-aika ja liikkuminen			
26. Kotikunnassani on tarjolla riittävästi edullisia tai maksuttomia harrastuksia.	2,91	2,83	3,07
27. Kunnassani on riittävästi nuorille avoinna olevia vapaa-ajanviettopaikkoja (esim. nuorisotilat, kirjasto, liikuntapaikat, puistot).	2,99	2,92	3,16
28. Pääsen kulkemaan harrastuksiin ja vapaa-ajan viettoon helposti.	3,04	2,98	3,19
29. Kotikunnassani on helppoa ja turvallista liikkua kävellen, pyörällä ja muilla kevyen liikenteen kulkutavoilla kaikkina vuodenaikoina.	3,21	3,18	3,34
Yhteensä	3,04	2,98	3,19
Nuorten mahdollisuudet vaikuttaa			
31. Voin vaikuttaa asioihin omassa koulussani/oppilaitoksessani.	2,74	2,75	2,77
32. Aikuiset, jotka päättävät kotikuntani ja hyvinvointialueeni asioista, kuuntelevat ja ymmärtävät lapsia ja nuoria päätöksiä tehdessään.	2,80	2,76	2,95
33. Nuorten näkemykset otetaan huomioon kotikuntani ja hyvinvointialueeni päätöksenteossa.	2,86	2,80	3,0
Yhteensä	2,80	2,77	2,90
Ystävät ja läheiset aikuiset			
35. Minulla on elämässäni vähintään yksi turvallinen aikuinen, jonka kanssa voin jutella omista asioistani.	3,53	3,50	3,67
36. Minulla on elämässäni ystävä/ystäviä, joiden kanssa voin jutella omista asioistani ja viettää vapaa-aikaa.	3,59	3,64	3,62
Yhteensä	3,56	3,57	3,65
Tulevaisuudenusko			
38. En ajattele, että ilmastonmuutos vaarantaa tulevaisuuteni.	2,71	2,53	3,03
39. Ajattelen, että aikuiset tekevät riittävästi ilmastonmuutoksen torjumiseksi kotikunnassani.	2,55	2,35	2,89
40. Minun on helppo unelmoida hyvästä tulevaisuudesta.	2,98	2,92	3,18
Yhteensä	2,76	2,61	3,04

Valitse alla olevasta listasta kolme (3) asiaa, jotka ovat mielestäsi nuorten suurimmat ongelmat elämässään tällä hetkellä. (Prosenttiluvut esitetään allekkain suuruusjärjestyksessä kaikkien vastaajien antamien vastausten perusteella)	Kaikki vastaajat (N=2483)	Tytöt (N=1242)	Pojat (N=876)
Nuorten mielenterveysongelmat	58 %	73 %	38 %
Nuorten päihdeongelmat	51 %	51 %	51 %
Kiusaaminen ja syrjintä	46 %	47 %	46 %
Oppimiseen liittyvät ongelmat koulussa /oppilaitoksessa	36 %	36 %	34 %
Nuorten yksinäisyys	25 %	27 %	21 %
Rauhattomuus koulussa / oppilaitoksessa	20 %	18 %	22 %
Väkivalta	16 %	10 %	23 %
Liian pitkät koulumatkat	7 %	6 %	9 %
Nuorten huonot vaikuttamismahdollisuudet itseään koskeviin asioihin	6 %	5 %	7 %
Huonot harrastus- ja vapaa-ajanviettomahdollisuudet	5 %	4 %	7 %
Kotikunnassani ja hyvinvointialueellani ei mielestäni ole ongelmia.	5 %	3 %	9 %
Ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi ei tehdä riittävästi kotikunnassani.	5 %	6 %	4 %
Muu ongelma, mikä? Voit mainita 1-3 ongelmaa.	5 %	3 %	6 %
Huonot mahdollisuudet liikkua harrastuksiin ja vapaa-ajanviettoon	4 %	4 %	5 %

4.2. Asuinpaikan mukaan

Vastausasteikko: 1 täysin eri mieltä – 4 täysin samaa mieltä = 1 erittäin tyytymätön – 4 erittäin tyytyväinen	Kaikki vastaajat (N=2483)	Yli 50 000 asukkaan kaupunki (N=414)	Pieni kaupunki tai kuntakes- kus (N=1106)	Maaseutu (N=729)
Opiskelu ja oppiminen				
1. Koulussani / oppilaitoksessani on sopivan kokoiset luokat/opetusryhmät.	3,33	3,21	3,40	3,35
2. Oppitunneilla on riittävän rauhallista, jotta pystyn keskittymään opiskeluun.	2,89	2,95	2,88	2,88
3. Koulussa /oppilaitoksessani saa tukea oppimiseen silloin, kun sitä tarvitsee (esimerkiksi tukiopetusta, opettajalla on aikaa neuvoa).	3,23	3,22	3,28	3,20
4. Koulussani / oppilaitoksissani saa hyvää ja ravitsevaa ruokaa.	2,72	2,63	2,77	2,74
5. Opiskeluhooltoon (koulupsykologi, koulukuraattori, kouluterveydenhoitaja tai koululääkäri) on helppo päästä.	3,19	3,08	3,19	3,28
6. Koulumatkani / matka oppilaitokseeni ei ole liian pitkä.	3,13	3,14	3,24	2,97
Yhteensä	3,08	3,04	3,13	3,06
Mielenterveys				
8. Mielenterveyteen liittyvistä asioista puhutaan koulussani/oppilaitoksessani tarpeeksi.	2,71	2,67	2,70	2,77
9. Jos tarvitsen apua pahaan oloon, esimerkiksi ahdistukseen, tiedän, mihin tai keneen ottaa yhteyttä.	3,04	3,01	3,03	3,09
10. Nuoret saavat tarvitessaan riittävästi apua mielenterveyden haasteisiin kotikunnassani/hyvinvointialueellani.	2,71	2,61	2,69	2,79
Yhteensä	2,83	2,77	2,81	2,89
Päihteet (esim. alkoholi, tupakka, vape, huumeet)				
12. Olen saanut koulussani/oppilaitoksessani riittävästi tietoa päihteiden vaikutuksista, riskeistä ja keinoista suojautua päihteisiin liittyviltä ongelmilta	3,30	3,21	3,35	3,31
13. Nuoret, joilla on ongelmia päihteiden kanssa, saavat apua kotikunnassani/hyvinvointialueellani.	2,58	2,63	2,55	2,58
Yhteensä	3,00	2,97	3,02	3,01

Vastausasteikko: 1 täysin eri mieltä – 4 täysin samaa mieltä = 1 erittäin tyytymätön – 4 erittäin tyytyväinen	Kaikki vastaajat (N=2483)	Yli 50 000 asukkaan kaupunki (N=414)	Pieni kaupunki tai kuntakes- kus (N=1106)	Maaseutu (N=729)
Yhdenvertaisuus				
15. Opettajat ja muut kouluni/oppilaitokseni aikuiset ymmärtävät lasten ja nuorten moninaisuutta ja erilaisia vähemmistötaustoja hyvin (esim. seksuaalivähemmistöt, kuten homot ja lesbot; sukupuolivähemmistöt, kuten transnuoret ja intersukupuoliset; lapset, joiden äidinkieli on muu kuin suomi tai ruotsi; vamman kanssa elävät lapset; neurovähemmistöt, kuten ADHD, ADD).	3,01	3,03	3,02	3,0
16. Kouluni/oppilaitokseni aikuiset kohtelevat kaikkia nuoria reilusti ja kunnioittavasti.	2,90	2,96	2,94	2,83
17. Jokainen nuori voi olla koulussani/oppilaitoksessani avoimesti oma itsensä.	2,70	2,81	2,75	2,58
Yhteensä	2,87	2,93	2,90	2,79
Kiusaaminen, syrjintä ja väkivalta				
19. Minun ei ole tarvinnut pelätä kiusaamista tai syrjintää viimeisen vuoden aikana.	3,12	3,08	3,14	3,11
21. Minun ei ole tarvinnut pelätä viimeisen vuoden aikana, että muut nuoret käyttäytyvät väkivaltaisesti minua kohtaan.	3,36	3,31	3,43	3,28
22. Minun ei ole tarvinnut pelätä viimeisen vuoden aikana, että aikuiset käyttäytyvät väkivaltaisesti minua kohtaan.	3,60	3,58	3,66	3,56
23. En ole itse kokenut väkivaltaa viimeisen vuoden aikana muiden nuorten taholta.	3,53	3,50	3,57	3,50
24. En ole itse kokenut väkivaltaa viimeisen vuoden aikana aikuisten taholta.	3,69	3,69	3,74	3,64
Yhteensä	3,46	3,43	3,51	3,42
Harrastaminen, vapaa-aika ja liikkuminen				
26. Kotikunnassani on tarjolla riittävästi edullisia tai maksuttomia harrastuksia.	2,91	2,93	2,91	2,88
27. Kunnassani on riittävästi nuorille avoinna olevia vapaa-ajanviettopaikkoja (esim. nuorisotilat, kirjasto, liikuntapaikat, puistot).	2,99	3,12	2,97	2,96
28. Pääsen kulkemaan harrastuksiin ja vapaa-ajan viettoon helposti.	3,04	3,11	3,10	2,89
29. Kotikunnassani on helppoa ja turvallista liikkua kävellen, pyörällä ja muilla kevyen liikenteen kulkutavoilla kaikkina vuodenaikoina.	3,21	3,20	3,26	3,17
Yhteensä	3,04	3,09	3,07	2,98

Vastausasteikko: 1 täysin eri mieltä – 4 täysin samaa mieltä = 1 erittäin tyytymätön – 4 erittäin tyytyväinen	Kaikki vastaajat (N=2483)	Yli 50 000 asukkaan kaupunki (N=414)	Pieni kaupunki tai kuntakes- kus (N=1106)	Maaseutu (N=729)
Nuorten mahdollisuudet vaikuttaa				
31. Voin vaikuttaa asioihin omassa koulussani/oppilaitoksessani.	2,74	2,81	2,76	2,69
32. Aikuiset, jotka päättävät kotikuntani ja hyvinvointialueeni asioista, kuuntelevat ja ymmärtävät lapsia ja nuoria päätöksiä tehdessään.	2,80	2,70	2,84	2,83
33. Nuorten näkemykset otetaan huomioon kotikuntani ja hyvinvointialueeni päätöksenteossa.	2,86	2,79	2,90	2,85
Yhteensä	2,80	2,77	2,83	2,78
Ystävät ja läheiset aikuiset				
35. Minulla on elämässäni vähintään yksi turvallinen aikuinen, jonka kanssa voin jutella omista asioistani.	3,53	3,52	3,52	3,58
36. Minulla on elämässäni ystävä/ystäviä, joiden kanssa voin jutella omista asioistani ja viettää vapaa-aikaa.	3,59	3,51	3,61	3,64
Yhteensä	3,56	3,51	3,57	3,61
Tulevaisuudenusko				
38. En ajattele, että ilmastonmuutos vaarantaa tulevaisuuteni.	2,71	2,45	2,73	2,84
39. Ajattelen, että aikuiset tekevät riittävästi ilmastonmuutoksen torjumiseksi kotikunnassani.	2,55	2,35	2,54	2,69
40. Minun on helppo unelmoida hyvästä tulevaisuudesta.	2,98	2,87	2,99	3,05
Yhteensä	2,76	2,56	2,76	2,87

Valitse alla olevasta listasta kolme (3) asiaa, jotka ovat mielestäsi nuorten suurimmat ongelmat elämässään tällä hetkellä. (Prosenttiluvut esitetään allekkain suuruusjärjestyksessä kaikkien vastaajien antamien vastausten perusteella)	Kaikki vastaajat (N=2483)	Yli 50 000 asukkaan kaupunki (N=414)	Pieni kaupunki tai kuntakeskus (N=1106)	Maaseutu (N=729)
Nuorten mielenterveysongelmat	58 %	59 %	60 %	56 %
Nuorten päihdeongelmat	51 %	52 %	52 %	48 %
Kiusaaminen ja syrjintä	46 %	42 %	47 %	47 %
Oppimiseen liittyvät ongelmat koulussa /oppilaitoksessa	36 %	32 %	36 %	36 %
Nuorten yksinäisyys	25 %	23 %	25 %	26 %
Rauhattomuus koulussa / oppilaitoksessa	20 %	21 %	20 %	18 %
Väkivalta	16 %	16 %	15 %	16 %
Liian pitkät koulumatkat	7 %	8 %	6 %	8 %
Nuorten huonot vaikuttamismahdollisuudet itseään koskeviin asioihin	6 %	6 %	6 %	7 %
Huonot harrastus- ja vapaa-ajanviettomahdollisuudet	5 %	5 %	6 %	5 %
Kotikunnassani ja hyvinvointialueellani ei mielestäni ole ongelmia.	5 %	4 %	5 %	7 %
Ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi ei tehdä riittävästi kotikunnassani.	5 %	9 %	4 %	4 %
Muu ongelma, mikä? Voit mainita 1-3 ongelmaa.	5 %	7 %	4 %	5 %
Huonot mahdollisuudet liikkua harrastuksiin ja vapaa-ajanviettoon	4 %	5 %	4 %	4 %

4.3. Opintoasteen mukaan

Vastausasteikko: 1 täysin eri mieltä – 4 täysin samaa mieltä = 1 erittäin tyytymätön – 4 erittäin tyytyväinen	Kaikki vastaajat (N=2483)	Yläkoululai- set (N=1930)	Lukiolaiset (N=225)
Opiskelu ja oppiminen			
1. Koulussani / oppilaitoksessani on sopivan kokoiset luokat/opetusryhmät.	3,33	3,36	3,31
2. Oppitunneilla on riittävän rauhallista, jotta pystyn keskittymään opiskeluun.	2,89	2,87	3,17
3. Koulussa /oppilaitoksessani saa tukea oppimiseen silloin, kun sitä tarvitsee (esimerkiksi tukiopetusta, opettajalla on aikaa neuvoa).	3,23	3,25	3,30
4. Koulussani / oppilaitoksissani saa hyvää ja ravitsevaa ruokaa.	2,72	2,73	2,90
5. Opiskeluhooltoon (koulupsykologi, koulukuraattori, kouluterveydenhoitaja tai koululääkäri) on helppo päästä.	3,19	3,24	3,04
6. Koulumatkani / matka oppilaitokseeni ei ole liian pitkä.	3,13	3,16	3,07
Yhteensä	3,08	3,10	3,13
Mielenterveys			
8. Mielenterveyteen liittyvistä asioista puhutaan koulussani/oppilaitoksessani tarpeeksi.	2,71	2,71	2,87
9. Jos tarvitsen apua pahaan oloon, esimerkiksi ahdistukseen, tiedän, mihin tai keneen ottaa yhteyttä.	3,04	3,06	3,07
10. Nuoret saavat tarvitessaan riittävästi apua mielenterveyden haasteisiin kotikunnassani/hyvinvointialueellani.	2,71	2,72	2,66
Yhteensä	2,83	2,83	2,88
Päihteet (esim. alkoholi, tupakka, vape, huumeet)			
12. Olen saanut koulussani/oppilaitoksessani riittävästi tietoa päihteiden vaikutuksista, riskeistä ja keinoista suojautua päihteisiin liittyviltä ongelmilta	3,30	3,35	3,14
13. Nuoret, joilla on ongelmia päihteiden kanssa, saavat apua kotikunnassani/hyvinvointialueellani.	2,58	2,59	2,57
Yhteensä	3,0	3,03	2,91

Vastausasteikko: 1 täysin eri mieltä – 4 täysin samaa mieltä = 1 erittäin tyytymätön – 4 erittäin tyytyväinen	Kaikki vastaajat (N=2483)	Yläkoululai- set (N=1930)	Lukiolaiset (N=225)
Yhdenvertaisuus			
15. Opettajat ja muut kouluni/oppilaitokseni aikuiset ymmärtävät lasten ja nuorten moninaisuutta ja erilaisia vähemmistötaustoja hyvin (esim. seksuaalivähemmistöt, kuten homot ja lesbot; sukupuolivähemmistöt, kuten transnuoret ja intersukupuoliset; lapset, joiden äidinkieli on muu kuin suomi tai ruotsi; vamman kanssa elävät lapset; neurovähemmistöt, kuten ADHD, ADD).	3,01	3,02	3,13
16. Kouluni/oppilaitokseni aikuiset kohtelevat kaikkia nuoria reilusti ja kunnioittavasti.	2,90	2,89	3,24
17. Jokainen nuori voi olla koulussani/oppilaitoksessani avoimesti oma itsensä.	2,70	2,68	3,02
Yhteensä	2,87	2,86	3,13
Kiusaaminen, syrjintä ja väkivalta			
19. Minun ei ole tarvinnut pelätä kiusaamista tai syrjintää viimeisen vuoden aikana.	3,12	3,11	3,35
21. Minun ei ole tarvinnut pelätä viimeisen vuoden aikana, että muut nuoret käyttäytyvät väkivaltaisesti minua kohtaan.	3,36	3,35	3,57
22. Minun ei ole tarvinnut pelätä viimeisen vuoden aikana, että aikuiset käyttäytyvät väkivaltaisesti minua kohtaan.	3,60	3,62	3,72
23. En ole itse kokenut väkivaltaa viimeisen vuoden aikana muiden nuorten taholta.	3,53	3,53	3,74
24. En ole itse kokenut väkivaltaa viimeisen vuoden aikana aikuisten taholta.	3,69	3,70	3,83
Yhteensä	3,46	3,46	3,64
Harrastaminen, vapaa-aika ja liikkuminen			
26. Kotikunnassani on tarjolla riittävästi edullisia tai maksuttomia harrastuksia.	2,91	2,94	2,68
27. Kunnassani on riittävästi nuorille avoinna olevia vapaa-ajanviettopaikkoja (esim. nuorisotilat, kirjasto, liikuntapaikat, puistot).	2,99	3,02	2,94
28. Pääsen kulkemaan harrastuksiin ja vapaa-ajan viettoon helposti.	3,04	3,05	3,0
29. Kotikunnassani on helppoa ja turvallista liikkua kävellen, pyörällä ja muilla kevyen liikenteen kulkutavoilla kaikkina vuodenaikoina.	3,21	3,23	3,17
Yhteensä	3,04	3,06	2,95

Vastausasteikko: 1 täysin eri mieltä – 4 täysin samaa mieltä = 1 erittäin tyytymätön – 4 erittäin tyytyväinen	Kaikki vastaajat (N=2483)	Yläkoululai- set (N=1930)	Lukiolaiset (N=225)
Nuorten mahdollisuudet vaikuttaa			
31. Voin vaikuttaa asioihin omassa koulussani/oppilaitoksessani.	2,74	2,72	3,06
32. Aikuiset, jotka päättävät kotikuntani ja hyvinvointialueeni asioista, kuuntelevat ja ymmärtävät lapsia ja nuoria päätöksiä tehdessään.	2,80	2,82	2,79
33. Nuorten näkemykset otetaan huomioon kotikuntani ja hyvinvointialueeni päätöksenteossa.	2,86	2,88	2,79
Yhteensä	2,80	2,80	2,88
Ystävät ja läheiset aikuiset			
35. Minulla on elämässäni vähintään yksi turvallinen aikuinen, jonka kanssa voin jutella omista asioistani.	3,53	3,55	3,60
36. Minulla on elämässäni ystävä/ystäviä, joiden kanssa voin jutella omista asioistani ja viettää vapaa-aikaa.	3,59	3,62	3,65
Yhteensä	3,56	3,58	3,63
Tulevaisuudenusko			
38. En ajattele, että ilmastonmuutos vaarantaa tulevaisuuteni.	2,71	2,77	2,39
39. Ajattelen, että aikuiset tekevät riittävästi ilmastonmuutoksen torjumiseksi kotikunnassani.	2,55	2,59	2,27
40. Minun on helppo unelmoida hyvästä tulevaisuudesta.	2,98	3,04	2,74
Yhteensä	2,76	2,81	2,47

Valitse alla olevasta listasta kolme (3) asiaa, jotka ovat mielestäsi nuorten suurimmat ongelmat elämässään tällä hetkellä. (Prosenttiluvut esitetään allekkain suuruusjärjestyksessä kaikkien vastaajien antamien vastausten perusteella)	Kaikki vastaajat (N=2483)	Yläkoululaiset (N=1930)	Lukiolaiset (N=225)
Nuorten mielenterveysongelmat	58 %	58 %	72 %
Nuorten päihdeongelmat	51 %	52 %	43 %
Kiusaaminen ja syrjintä	46 %	48 %	34 %
Oppimiseen liittyvät ongelmat koulussa /oppilaitoksessa	36 %	35 %	37 %
Nuorten yksinäisyys	25 %	24 %	33 %
Rauhattomuus koulussa / oppilaitoksessa	20 %	21 %	13 %
Väkivalta	16 %	16 %	8 %
Liian pitkät koulumatkat	7 %	7 %	7 %
Nuorten huonot vaikuttamismahdollisuudet itseään koskeviin asioihin	6 %	6 %	6 %
Huonot harrastus- ja vapaa-ajanviettomahdollisuudet	5 %	5 %	6 %
Kotikunnassani ja hyvinvointialueellani ei mielestäni ole ongelmia.	5 %	5 %	5 %
Ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi ei tehdä riittävästi kotikunnassani.	5 %	4 %	12 %
Muu ongelma, mikä? Voit mainita 1-3 ongelmaa.	5 %	4 %	5 %
Huonot mahdollisuudet liikkua harrastuksiin ja vapaa-ajanviettoon	4 %	4 %	5 %

4.4. Muut ryhmät

Vastausasteikko: 1 täysin eri mieltä – 4 täysin samaa mieltä = 1 erittäin tyytymätön – 4 erittäin tyytyväinen	Kaikki vastaajat (N=2483)	Seksuaali- vähem- mistöt (N=261)	Vieras kieli koti- kielenä (N=122)	Vähäva- raisen perheen jäsen (N=278)	Vamma tai pitkäai- kaissai- raus (N=114)	Neurovä- hemmistö (N=280)
Opiskelu ja oppiminen						
1. Koulussani / oppilaitoksessani on sopivan kokoiset luokat/opetusryhmät.	3,33	3,25	3,35	3,19	3,23	3,19
2. Oppitunneilla on riittävän rauhallista, jotta pystyn keskittymään opiskeluun.	2,89	2,68	2,94	2,76	2,72	2,67
3. Koulussa /oppilaitoksessani saa tukea oppimiseen silloin, kun sitä tarvitsee (esimerkiksi tukiopetusta, opettajalla on aikaa neuvoa).	3,23	3,16	3,22	3,05	3,12	3,16
4. Koulussani / oppilaitoksissani saa hyvää ja ravitsevaa ruokaa.	2,72	2,70	2,83	2,62	2,77	2,57
5. Opiskeluhooltoon (koulupsykologi, koulukuraattori, kouluterveydenhoitaja tai koululääkäri) on helppo päästä.	3,19	2,89	3,11	2,94	2,91	2,98
6. Koulumatkani / matka oppilaitokseeni ei ole liian pitkä.	3,13	2,94	3,16	3,01	2,92	2,97
Yhteensä	3,08	2,93	3,10	2,93	2,94	2,92
Mielenterveys						
8. Mielenterveyteen liittyvistä asioista puhutaan koulussani/oppilaitokses- sani tarpeeksi.	2,71	2,37	2,77	2,42	2,49	2,42
9. Jos tarvitsen apua pahaan oloon, esimerkiksi ahdistukseen, tiedän, mihin tai keneen ottaa yhteyttä.	3,04	2,81	2,93	2,77	2,89	2,83
10. Nuoret saavat tarvitessaan riittävästi apua mielenterveyden haasteisiin kotikunnassani/hyvinvoi- ntialueellani.	2,71	2,30	2,60	2,31	2,42	2,29
Yhteensä	2,83	2,49	2,77	2,50	2,60	2,51

Vastausasteikko: 1 täysin eri mieltä – 4 täysin samaa mieltä = 1 erittäin tyytymätön – 4 erittäin tyytyväinen	Kaikki vastaajat (N=2483)	Seksuaali- vähem- mistöt (N=261)	Vieras kieli koti- kielenä (N=122)	Vähäva- raisen perheen jäsen (N=278)	Vamma tai pitkäai- kaissai- raus (N=114)	Neurovä- hemmistö (N=280)
Päihteet (esim. alkoholi, tupakka, vape, huumeet)						
12. Olen saanut koulussani/oppilaitoksessani riittävästi tietoa päihteiden vaikutuksista, riskeistä ja keinoista suojaudua päihteisiin liittyviltä ongelmilta	3,30	3,14	3,18	3,21	3,12	3,19
13. Nuoret, joilla on ongelmia päihteiden kanssa, saavat apua kotikunnassani/hyv invointialueellani.	2,58	2,19	2,49	2,28	2,33	2,27
Yhteensä	3,0	2,75	2,91	2,81	2,78	2,78
Yhdenvertaisuus						
15. Opettajat ja muut kouluni/oppilaitokseni aikuiset ymmärtävät lasten ja nuorten moninaisuutta ja erilaisia vähemmistötaustoja hyvin (esim. seksuaalivähemmistöt, kuten homot ja lesbot; sukupuolivähemmistöt, kuten transnuoret ja intersukupuoliset; lapset, joiden äidinkieli on muu kuin suomi tai ruotsi; vamman kanssa elävät lapset; neurovähemmistöt, kuten ADHD, ADD).	3,01	2,73	2,96	2,79	2,77	2,72
16. Kouluni/oppilaitokseni aikuiset kohtelevat kaikkia nuoria reilusti ja kunnioittavasti.	2,90	2,86	2,94	2,67	2,71	2,76
17. Jokainen nuori voi olla koulussani/oppilaitoksessani avoimesti oma itsensä.	2,70	2,21	2,65	2,35	2,42	2,40
Yhteensä	2,87	2,60	2,85	2,60	2,63	2,62

Vastausasteikko: 1 täysin eri mieltä – 4 täysin samaa mieltä = 1 erittäin tyytymätön – 4 erittäin tyytyväinen	Kaikki vastaajat (N=2483)	Seksuaali- vähem- mistöt (N=261)	Vieras kieli koti- kielenä (N=122)	Vähäva- raisen perheen jäsen (N=278)	Vamma tai pitkäai- kaissai- raus (N=114)	Neurovä- hemmistö (N=280)
Kiusaaminen, syrjintä ja väkivalta						
19. Minun ei ole tarvinnut pelätä kiusaamista tai syrjintää viimeisen vuoden aikana.	3,12	2,48	2,98	2,71	2,81	2,69
21. Minun ei ole tarvinnut pelätä viimeisen vuoden aikana, että muut nuoret käyttäytyvät väkivaltaisesti minua kohtaan.	3,36	2,99	3,12	3,05	3,04	3,10
22. Minun ei ole tarvinnut pelätä viimeisen vuoden aikana, että aikuiset käyttäytyvät väkivaltaisesti minua kohtaan.	3,60	3,52	3,43	3,40	3,40	3,50
23. En ole itse kokenut väkivaltaa viimeisen vuoden aikana muiden nuorten taholta.	3,53	3,43	3,32	3,21	3,20	3,28
24. En ole itse kokenut väkivaltaa viimeisen vuoden aikana aikuisten taholta.	3,69	3,66	3,61	3,55	3,55	3,59
Yhteensä	3,46	3,22	3,29	3,18	3,20	3,23

Vastausasteikko: 1 täysin eri mieltä – 4 täysin samaa mieltä = 1 erittäin tyytymätön – 4 erittäin tyytyväinen	Kaikki vastaajat (N=2483)	Seksuaali- vähem- mistöt (N=261)	Vieras kieli koti- kielenä (N=122)	Vähäva- raisen perheen jäsen (N=278)	Vamma tai pitkäai- kaissai- raus (N=114)	Neurovä- hemmistö (N=280)
Harrastaminen, vapaa-aika ja liikkuminen						
26. Kotikunnassani on tarjolla riittävästi edullisia tai maksuttomia harrastuksia.	2,91	2,64	2,77	2,51	2,57	2,71
27. Kunnassani on riittävästi nuorille avoinna olevia vapaa- ajanviettopaikkoja (esim. nuorisotilat, kirjasto, liikuntapaikat, puistot).	2,99	2,72	2,87	2,76	2,74	2,82
28. Pääsen kulkemaan harrastuksiin ja vapaa- ajan viettoon helposti.	3,04	2,71	2,91	2,74	2,66	2,83
29. Kotikunnassani on helppoa ja turvallista liikkuu kävellen, pyörällä ja muilla kevyen liikenteen kulkutavoilla kaikkina vuodenaikoina.	3,21	2,98	3,05	3,05	2,97	2,97
Yhteensä	3,04	2,76	2,90	2,77	2,74	2,84
Nuorten mahdollisuudet vaikuttaa						
31. Voin vaikuttaa asioihin omassa koulussani/oppilaitokse- ssani.	2,74	2,71	2,73	2,57	2,67	2,58
32. Aikuiset, jotka päättävät kotikuntani ja hyvinvointialueeni asioista, kuuntelevat ja ymmärtävät lapsia ja nuoria päätöksiä tehdessään.	2,80	2,48	2,89	2,53	2,47	2,49
33. Nuorten näkemykset otetaan huomioon kotikuntani ja hyvinvointialueeni päätöksenteossa.	2,86	2,56	2,99	2,57	2,65	2,61
Yhteensä	2,80	2,59	2,87	2,56	2,60	2,56

Vastausasteikko: 1 täysin eri mieltä – 4 täysin samaa mieltä = 1 erittäin tyytymätön – 4 erittäin tyytyväinen	Kaikki vastaajat (N=2483)	Seksuaali- vähem- mistöt (N=261)	Vieras kieli koti- kielenä (N=122)	Vähäva- raisen perheen jäsen (N=278)	Vamma tai pitkäai- kaissai- raus (N=114)	Neurovä- hemmistö (N=280)
Ystävät ja läheiset aikuiset						
35. Minulla on elämässäni vähintään yksi turvallinen aikuinen, jonka kanssa voin jutella omista asioistani.	3,53	3,29	3,39	3,26	3,40	3,35
36. Minulla on elämässäni ystävä/ystäviä, joiden kanssa voin jutella omista asioistani ja viettää vapaa-aikaa.	3,59	3,45	3,46	3,47	3,37	3,43
Yhteensä	3,56	3,37	3,42	3,36	3,38	3,39
Tulevaisuudenusko						
38. En ajattele, että ilmastonmuutos vaarantaa tulevaisuuteni.	2,71	1,98	2,34	2,42	2,24	2,45
39. Ajattelen, että aikuiset tekevät riittävästi ilmastonmuutoksen torjumiseksi kotikunnassani.	2,55	1,98	2,54	2,27	2,34	2,28
40. Minun on helppo unelmoida hyvästä tulevaisuudesta.	2,98	2,33	2,85	2,53	2,45	2,57
Yhteensä	2,76	2,10	2,59	2,41	2,35	2,44

Valitse alla olevasta listasta kolme (3) asiaa, jotka ovat mielestäsi nuorten suurimmat ongelmat elämässään tällä hetkellä. (Prosenttiluvut esitetään allekkain suuruusjärjestyksessä kaikkien vastaajien antamien vastausten perusteella)	Kaikki vastaajat (N=2483)	Seksuaalivähemmistöt (N=261)	Vieras kieli kotikielenä (N=122)	Vähävaraisten perheen jäsen (N=278)	Vamma tai pitkäikäisyraus (N=114)	Neurovähemmistö (N=280)
Nuorten mielenterveysongelmat	58 %	71 %	49 %	67 %	59 %	65 %
Nuorten päihdeongelmat	51 %	48 %	42 %	47 %	43 %	47 %
Kiusaaminen ja syrjintä	46 %	50 %	43 %	43 %	41 %	44 %
Oppimiseen liittyvät ongelmat koulussa /oppilaitoksessa	36 %	32 %	34 %	41 %	30 %	38 %
Nuorten yksinäisyys	25 %	24 %	26 %	26 %	22 %	25 %
Rauhattomuus koulussa / oppilaitoksessa	20 %	20 %	20 %	20 %	26 %	22 %
Väkivalta	16 %	13 %	19 %	12 %	17 %	15 %
Liian pitkät koulumatkat	7 %	6 %	6 %	8 %	11 %	8 %
Nuorten huonot vaikuttamismahdollisuudet itseään koskeviin asioihin	6 %	7 %	6 %	10 %	4 %	7 %
Huonot harrastus- ja vapaa-ajanviettomahdollisuudet	5 %	4 %	3 %	6 %	5 %	4 %
Kotikunnassani ja hyvinvointialueellani ei mielestäni ole ongelmia.	5 %	1 %	9 %	1 %	5 %	3 %
Ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi ei tehdä riittävästi kotikunnassani.	5 %	7 %	8 %	4 %	5 %	5 %
Muu ongelma, mikä? Voit mainita 1-3 ongelmaa.	5 %	7 %	9 %	6 %	11 %	6 %
Huonot mahdollisuudet liikkua harrastuksiin ja vapaa-ajanviettoon	4 %	4 %	4 %	3 %	5 %	2 %